

ILANDSBYLIV

TIDSSKRIFT FOR
CAMPHILL-
LANDSBYENE
I NORGE

NR. 11 • VÅREN 2007

Landsbyliv

er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i Camphill – landsbylivet i Norge. Tidsskriftet vil være "et vindu i verden" for interne og eksterne aktører. Det skal berike miljø, kommunikasjon og livskvalitet. Landsbyliv kommer ut fire ganger i året.

Redaksjonsgruppen består av:

Jan Bang (ansv. for denne utg.)
Dag Balavoine, Nils Langeland,
Richard Monsen, Mari Kristiansen.

Landsbystiftelsen består av:

- Vidaråsen Landsby, Vestfold
 - Jøssåsen Landsby, Sør-Trøndelag
 - Vallersund Gård, Sør-Trøndelag
 - Hogganvik Landsby, Rogaland
 - Kristoffertunet, Trondheim
 - Det Økologiske Hus, Trondheim
 - Solborg Landsby, Buskerud
 - Asbjørnsen og Moe Seminarsenter, Buskerud
 - Dialogos, Oslo
 - FRAMskolen, Vallersund Gård
- Les mer om disse på side 37.

Landsbystiftelsens formål er å understøtte sosiale samarbeids- og livsformer utgått fra Rudolf Steiners tredelte samfunnsbilde, slik disse er forsøkt virkeliggjort i andre Camphill-steder grunnlagt av legen Karl König, og hvor den sosiale grunnlov søkes gjennomført.

De holdninger og synspunkter som er trykket i artikler i Landsbyliv, er uttrykk for forfatternes egne tanker og holdninger og ikke nødvendigvis redaksjonens synspunkter.

Org. Nr. 954 475 492
Bankkonto nr. 1254 05 18562
ISSN 1504-0720

Alle utgaver av Landsbyliv ligger på
www.camphill.no

Epost: jmbang@start.no

Abonnement kr. 250,-

Distribusjons adresse:

Dialogos – Ressurscenter
for Sivile initiativer
Holbergs Plass 4, 0166 Oslo
Epost: post@dialogos.oslo.no
Telefon: 21 69 77 70 Fax: 21 69 77 75
www.dialogos.oslo.no

FORSIDEN: Lone Norderhaug fra Solborg.
Foto: Jan Bang

Leder

Vi har hørt mye om klimaendring i det siste, vinteren har vært uvanlig varm, og det har ikke vært mye snø. Vi er bekymret for helsen vår, ikke bare for oss mennesker, men for hele jorden, som vi er så avhengig av for å leve. Kanskje var det et tegn i tiden at FN la fram sin klimarapport nettopp på langfredag i år.

Fokus i denne utgaven er helse og helsepedagogikk. I Camphill-landsbyene snakker vi mer om sosialterapi enn om helsepedagogikk, noe som henger sammen med utviklingen av arbeidet med den antroposofiske omsorgen for utviklingshemmede. Camphill startet med å utvikle skoler for barn. Det kalles helsepedagogikk. Når barna ble ungdom begynte "undomsveiledningen" ("youth guidance") og når barna ble voksne og trengte et voksent sosialt, kultur og arbeidsliv, ble landsbyene utviklet. Dette ble kalt "sosialterapi".

I denne utgaven har vi to innlegg om bøker omkring helse som vi mener fortjener større oppmerksomhet. Det er Inge Raknes' "Husapotek", en praktisk bok skrevet av en ledende antroposofisk lege. Bob Woodward har skrevet "Spiritual Healing", som sier noe om den åndelige siden av dette spørsmålet. Vi tilbyr to innlegg til. Ett om "Solspråk", som er et praktisk verktøy for å hjelpe til en bedre kommunikasjon mellom folk, en måte å fostre den sosiale helse; og det andre et lengre innlegg om hvordan helsepedagogikken og sosialterapien har utviklet seg her i Norge gjennom de siste 70 år.

Våre lesere vil finne mer stoff fra helsepedagogiske steder generelt. Vi vil ikke bare være et internt organ for Camphill Landsbystiftelsen, vi håper å kunne fremme en dialog og et miljø her i Norge rundt hele begrepet "omsorgsarbeid", sammen med mennesker, virksomheter og aktiviteter i de helsepedagogiske og de sosialterapeutiske virksomhetene i Norge. Vi har mye å tilby hverandre, vi har mye å lære fra hverandre. I denne utgaven har vi brukt et innlegg fra Rostadheimens nyhetsbrev og fra Steinerskolebladet. Vi oppfordrer våre lesere til å foreslå innlegg fra andre steder også.

Den siste delen av Landsbyliv har vi reservert for Camphill-landsbystiftelsens brosjyre. Dette gir oss anledning til å oppdatere opplysninger og kontaktinformasjon flere ganger i året, og vi inviterer våre lesere til å bruke bladet som representasjonsmateriale. Ta kontakt med redaksjonen eller distribusjonskontoret for komplettering og evt. forbedringer, eller dersom dere har behov for flere kopier av tidsskriftet. Til sist; vi er veldig glade for gode bilder av landsbylivet. Har du et eller flere gode bilder – ikke vent med å sende dem. ■ ■ ■

Redaksjonen

Innhold

NYHETER

NYTT FRA LANDSBYENE	§	4
NYTT FRA HELSEPEDAGOGIKKEN	§	8
GLIMT FRA VERDEN	§	10

KRONIKKER

NORDENS FOLK MELLOM ØST OG VEST	§	12
ET YRENDE LIV UNDER TRÆRNE	§	14
FÅR EG BRUKT MI FULLE KRAFT I FELLESSKAPET?	§	17

FOKUS: HELSE OG HELSEPEDAGOGIKK

IKKEVOLDSKOMMUNIKASJON – SOLSPRÅK	§	19
FRA PRIVAT PIONERARBEID TIL OFFENTLIG ALTERNATIV	§	20
HUSAPOTEKET	§	23
SPIRIT HEALING	§	23

FASTE SPALTER

SKOLERINGSVEIEN	§	24
SUPERPRAKTIKANT	§	24
BRODER DYR	§	25
LANDBRUKSLIV	§	26
BOKANMELDELSER	§	28
OM LANDSBYSTIFTELSEN	§	31

Samvittighetens mann er død

Det er livet som skal skape loven. Og ikke loven som skal hemme livet i sin utfoldelse.

Tekst OLE VESTERGAARD Foto DAG BALAVOINE

Abbé Pierres død ble kjentgjort av president Jacques Chirac, som sa at Frankrike har mistet "en storartet skikkelse, en samvittighet, en mann som personifiserte godheten".

Abbé Pierres enestående status i Frankrike skyldes ikke bare hans sosiale engasjement og samvittighet. Hans rolle i motstandsbevegelsen under den tyske okkupasjonen medvirket til, at han med sine handlinger både kunne stå for en sosial kritikk og vinne støtte til å skape et sosialt hjelpenettverk. Den fortsatte nødvendigheten av innsatsen understreker dog at Abbé Pierres budskap om de utstøttes elendighet kun utløste hjelp fra de velbergede, men ikke de nødvendige reformer.

Dekknavn

Navnet "Abbé Pierre" var hans dekknavn i motstandsbevegelsen. Han ble etter fødselen i 1912 døpt Henri Grouès. Han sluttet seg allerede som 18 år gammel til Fransiskaner-ordenen som munk. Under krigen var han prest i Grenoble og deltok aktivt i motstandsbevegelsen. Med fare for sitt eget liv hjalp han jøder og motstandsfolk over grensen til Sveits.

Etter krigen satt han i en kort årrekke i Nasjonalforsamlingen, men forlot så politikken for å henge seg til sitt arbeid for de fattige. Etter krigen var det fire vinter i trekk med drepende kulde og snesevis av omkomne hjemløse. I en forfallen villa i utkanten av Paris opprettet han broderskapet Emmaus. Her ga han mennesker nytt livsmot ved å lære dem å hjelpe andre som var mer forkommen enn dem selv.

Fortsetter på side 4

Foto Borgny Berglund

En av klunsene blev en dag spurt av en mann om han tilhørte Abbé Pierres klunser. Det kunne jo ikke nektes svarte han. "Vær så god, til ditt arbeid" sa mannen og ga ham 20 francs. Klunsen avleverte pengene på kontoret. Det måtte være bedre enn papir og jern, tenkte han. Men på kontoret ble de ikke så glade. "Vi liker ikke å tigge!" Det handler ikke om å gi de ulykkelige noe å leve av, men noe å leve for, sa de og la pengene i kassen. (For å komme ut av fattigdommen og bort fra livet under broene, måtte man få noe å leve for og dette klarte Abbé Pierre å gi til mange.)

Abbé Pierre inspirerte til et omfattende sosialt hjelpearbeid som ble kopiert i atskillige europeiske land, og som førte til et internasjonalt nettverk under navnet Emmaus. I Danmark er blant annet "Abbé Pierre Klunsene" og u-landsforeningen "Svalene" knyttet til nettverket, som også arbeider med utviklingsbistand. I Norge finnes en avdeling av Svalene som arbeider for et prosjekt i Lima, Peru.

www.svalene.no

Abbé Pierres livslange arbeid ble blant annet hedret med den høyeste franske æresbevisning: Æreslegionens storkors.

Abbé Pierre døde på et militærhospital i Paris, mandag 22. januar 2007. Han blev 94 år gammel. ■■■■

Om Epifania-feiringen på Jøssåsen 7. januar

Hvert år har vi som tradisjon å feire Epifania på Jøssåsen, alle fra de tre stedene Kristoffertunet, Vallersund og Jøssåsen. Det gjorde vi i år også.

Tekst BERIT SUNDE

Vi fra Kristoffertunet reiste opp til Jøssåsen i biler klokka 10, og var med på offerhandlingen. Det var høytydelig og fint. Etterpå ventet vi på de fra Vallersund. Jeg hadde med meg broderi, så jeg satt ute i kafeen og brodererte. Da de fra Vallersund kom var det kaffe og kake, og vi hygget oss med det en stund. Etterpå var det tid å gå inn i hallen til forskjellige leker og moro. Vi hadde en morsom lek som gikk ut på at vi skulle sitte i en ring og skulle åpne en pakke, og det skulle skje når det ikke var musikk i rommet. Det var noen som satt og spilte, og når musikken stoppet måtte vedkommende skynde seg og åpne. Det lå lapper inne mellom papirlagene og på dem sto det forskjellige ting som den som fant den skulle gjøre. En skulle gi en annen en klem, og en annen person skulle hinke på et ben. Slik holdt vi på til vi kom til slutten, og inne i det siste papiert lå det en konfekteske, som vi sendt rundt så alle fikk smake. Stol-leken hadde vi også. Det er vanlig å ha på de fleste fester i Camphill.

Da vi hadde lekt ferdig var det tid for å spise middag i kafeen. Det ble servert forskjellige supper med brød, og saft å drikke til. Alt gikk så fint for seg syntes jeg. Vi satt og pratet og hadde det veldig hyggelig mens vi spiste. Etterpå var det igjen å gå inn i hallen, for da skulle det være møte, og møte ble det. Vi så tilbake på år 2006 hva vi gjorde og hva som skjedde på de tre stedene. Jeg var framme og fortalte litt om hva jeg hadde vært med på i det året som gikk. Vi hadde også framblikk på år 2007, blant annet snakket vi om tema til Karneval som skal være i februar, og hvor det skal være. Noen fra Jøssåsen foreslo at vi kunne ha det i kantinen på det nye bokverkstedet i Hommelvik. Så det blir spennende om det blir der i år.

Det var et fint møte vi hadde, og mye fint som ble sagt. Til slutt ble det vist et lite skuespill, Epifaniaspillet som handlet om de Hellig tre konger. Det var et fint spill. I det hele tatt var det en fin dag, selv om været ikke var så fint.

Det er både viktig og fint at vi kan komme sammen alle fra de tre stedene og feire høytidene. Jeg håper det kan fortsette å være en tradisjon hvert år framover. ■■■■

Arne Tollefsen flytter til Drammen

Etter mange år på Solborg flyttet Arne Tollefsen tilbake til sin hjemby Drammen i slutten av februar. Han har fått en stor fin leilighet i Skavlan Bofellesskap, med andre hyggelige folk rundt seg. Da Landsbyliv var på besøk bare en uke etter flyttingen var Arne i god form, og leiligheten var allerede godt innrettet for ham. Vi ønsker ham lykke til med sitt nye liv, og håper at han holder kontakten med Solborg.

Solborg, og særlig Kittelsen Hus hvor han har bodd lenge, kommer til å savne Arne. ■■■■

Jan Bang

Foto: Jan Bang

Bønder på seminar om fosfat med Pär Lindroth

På 'Agricultural Meeting Northern Region' for bønder og gartnere i Camphill var tema Fosfat. Møte ble holdt på Jøssåsen Landsby fra 13. til den 16. februar.

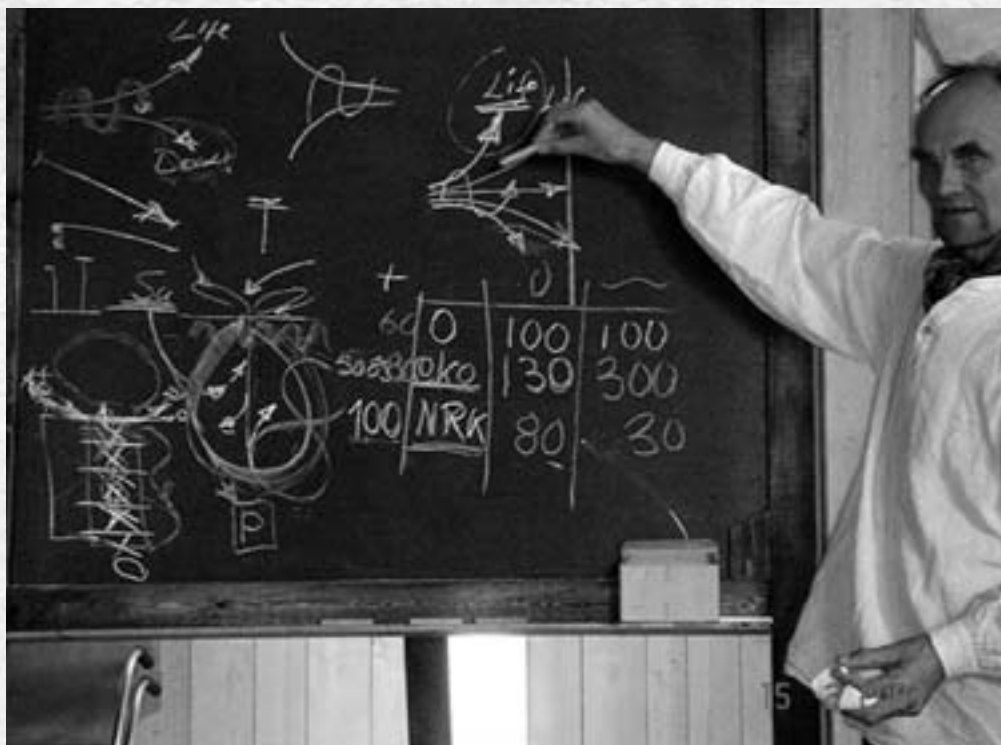
Tekst og foto ERIC DE HAAN

Fosfat (Fosfor, P_2O_5) er et av de tre viktigste næringsstoffer som plantene trenger for å kunne vokse. I hele det Skandinaviske landbruk har man et felles problem, og det er fosfatmangel i kulturjorden, grunnet kaldt og fuktig klima. (Bo Petterson, Norsøk).

Spesielt i økologisk og biodynamisk jordbruk er problemet stort, fordi det regnes for umulig å opprettholde fosfatnivået uten kunstig tilsetning (Norsøk). Plantene trenger nemlig hvert år en viss mengde fosfor for å kunne vokse normalt, og fosfatlageret i jorden vil da gradvis synke. Så langt den konvensjonelle tenkemåte; fjernes det et viss kvantum av ett stoff, må det også tilføres på en annen måte, ellers ødelegger man fruktbarheten i jorden. Men fosfatforekomstene på jorden begynner å bli uttømt...

Pär Lindroth har forsket i over 20 år (i Sverige, Nederland, Tyskland og Norge) nettopp på fosfor og spesielt i forbindelse med det biodynamiske Baldrian-preparatet. Han oppdaget noe som for oss praktiskere er uhyre viktig; ved bruk av Baldrianpreparatet utvikler plantene seg på en fosfatfattig jord, som om det ikke var noe fosfatmangel i jorda! Ikke bare at de utvikler seg på en naturlig måte, de gir statistisk også høyere avling (opptil 26%!, avhengig av forskjellige forhold) og de er mye sterkere mot sopp- og insektangrep; plantene behandlet med Baldrian blir ikke angrepet, til tross for at behandlede planter står midt i ett soppangrepet felt med planter av samme slag.

Det var et veldig givende møte for alle deltagere, som denne gang kom fra Finland, Estland og Norge.

Vellykket også fordi vi kunne gå i dybden av problematikken, både på konvensjonelt kjemisk vis og på en åndsvitenskapelig måte. Vi som bønder og gartnere har fått en del nye

«redskaper» for å arbeide videre med i fremtiden. Det ble uttrykt et sterkt ønske å kunne fortsette dette unike samarbeidet med Pär Lindroth.

Pilegrimstur i Trøndelag

Foto: Gerrit Overweg

Det organiseres også i år en pilegrimstur for landsbyboere. Turen går fra Mariakapellet ved Jøssåsen til Nidaros, fra 25.-29. juli, med deltagelse i det som ellers finner sted innenfor Olavsdagene i Trondheim. Turen forberedes med oversikt over behov, og muligheter den enkelte har til forskjellige former for overnatting underveis. Catering blir lagt inn i ruten. ■■■

Påmeldingsfrist er 17. mai.

TA KONTAKT MED:
Gerrit Overweg,
Rotvoll Gård, Stuttvegen 3,
NO-7053 Ranheim
mob. +47 99770870
gerrit@overweg.org

SKOLE- OPPLEGG

To andre landsbyboere og jeg har ønsket i dette året å gå på skole, og å lære mer om det vi gjør på våre arbeidsplasser.

Tekst WENCHE MONSEN
Foto JAN BANG

To av oss lager en gårdsbeskrivelse, en av oss skriver om bakeriet. På gården har jeg som målsetting å lære mer om hønene, lære å vaske melkemaskinen og om hygiene. Christina øver på å bake selvstendig etter oppskrift.

Vi håper at noen av oss kan lære å bruke strikkemaskin. Fem ganger i høst har vi vært på aftenskolen i Hønefoss og tatt kurs i hobbykera- mikk. Vi har planer om å ta praksis i en annen landsby for å oppleve hvordan andre arbeider i samme yrke. ■■■

BILDENE: Magalena arbeider i skogen, Christina arbeider i veveriet, mens Wenche tar seg av hønene.

FRAMskolen

på Vallersund Gård

Et toårig folkehøyskolelignende lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv

FRAMskolen setter seg som mål, gjennom to års læring, å kunne gi elev, pårørende og eventuelt den kommunale omsorgstjeneste innsikt i hvilke muligheter den enkelte elev har i forhold til framtidig boform, videreutdanning og yrkesvalg.

Framskolens tre grunnmotiver:

FORSTÅ VERDEN (undervisning)

- Utforsk verden, nasjonalt og internasjonalt.
- De andre og meg selv.
- Parforhold og seksualitet.
- Teater, drama, sang, musikk, maling og diktskriving.
- Utvikle evnen til å uttrykke seg.
- Lær å sende e-post og å finne frem på internett.

LEVE I VERDEN (bo- og hverdagsferdigheter)

- Pleie av bolig og klær.
- Planlegge.
- Gjøre innkjøp.
- Lage mat og stelle i stand til måltid til hverdags og til fest.
- Bruk og forståelse av penger og regnskap.
- Tid og tidsbegreper.

ARBEIDE I VERDEN (i verkstedene)

- Arbeid i bakeri.
- Veve i veveriet.
- Samle urter til urteverkstedet.
- Arbeide med i husholdningen.
- Arbeide med i jordbruk og gartneri.

Fritid og friluftsliv

- Friluftaktiviteter på sjøen og i fjellet.
Opplæring i ridning, båtliv og fjellvandring går også inn som en del av undervisningen.
- Deltagelse i aktiviteter i nærmiljøet.
- Uforpliktende samvær, dans og lek.

Det første året bor elevene på internat.

Det andre året bor elevene mer selvstendig.

Påmeldingsfrist 15. april 2007

Innføringskurs for nye elever og pårørende 25.-27. mai -07

For nærmere informasjon (helst mellom 12.00 og 14.30):

Dag Balavoine eller Hanna Schmeding

Telefon 72 52 70 80/99 60 88 10

Du kan også skrive til framskolen@camphill.no eller

Framskolen på Vallersund Gård, 7167 Vallersund

Internasjonelt utsyn: ECCE

Katharina Karlsson arbeider som sosialterapeut og helse-eurytmist i landsbyfelleskapet Haganäs utenfor Järna i Sverige og representerer Svenska Förbundet i tillegg til at hun har sittet i styret for ECCE siden 2003.

Tekst KATHARINA KARLSSON

ECCE betyr "European Cooperation for Curative Education and social therapy" og er en sammenslutning av foreldre og medarbeidere i de antroposofisk orienterte virksomheter fra hele Europa. ECCE er bl.a juridisk ansvarlig for Leonardoprojektet (se Rapport fra Leonardo 2-prosjekt i Landsbyliv 10) og samarbeider med andre europeiske og internasjonale handikaporganisasjoner.

Hver vår treffes omkring 40 personer gjennom fire dager i en av virksomhetene til et såkalt "general meeting". Siden 2002 har vi besøkt Frankrike, Italia, Wales, Norge og Holland. Her har det til dels vært tatt opp aktuelle spørsmål som lever i vertslandet i tillegg til overgripende

spørsmål. Styret møtes to ganger mellom "general meetings". Et arbeidsutvalg har tettere kontakt, og tar hånd om det løpende arbeidet.

Sekretariatet for ECCE ligger i Zeist i Holland.

I mars 2006 møttes styret i Paris, der vi arbeidet videre med ECCE's statutter. Et språklig presisjonsarbeid, i og med at ECCE' sete er i Holland, og statuttene skal være gyldige/korrekte og forståelige både på hollandsk og engelsk. I midten av mai var det et "general meeting" i Scorlewald i Holland.

Hovedoppgaven på møtet var å arbeide videre med ECCE-kongressen 2008 som forhåpentligvis kommer til å bli holdt i UNESCOs lokaler i Paris. Arbeidstittelen er "holdbar integrasjon", og handler framfor alt om den funksjonshemmedes valgfrihet i et klima der alle skal behandles

likt, dvs. inkluderes i storsamfunnets "mainstream" der retten til selvbestemmelse ofte er blitt et tomt løfte. I rapportene fra de forskjellige land var det en artikkel fra et medisinsk tidsskrift som var sterkt opprørende. Den behandlet aktiv dødshjelp for nyfødte barn med store fysiske handikap, en gruppe hollandske leger stod bak. Våre spørsmål var: hva blir det neste skritt??? ECCE deltok i en protestaksjon i Roma sammen med andre europeiske handikaporganisasjoner.

Det andre var en rapport fra foreldre i England som opplever at trykket på vordende foreldre for å foreta fostervannsprøver øker. Det foreslås at foreldre som vil beholde et barn med et handikap bør påta seg det fulle ansvaret for alle de konsekvensene det innebærer å beholde barnet, inkludert de økonomiske. Det ble holdt en halv dags åpent seminar som omhandlet handikapplovgivningens muligheter og begrensninger. I samtalen ble de etiske og medmenneskelige aspektene løftet fram.

Lover kan åpne dører, men ikke hjerter

Høsten 2006 kom så den gledelige meldingen om at FN's handikapkonvensjon var klar og godkjent av FN's generalforsamling!

"The UN Convention adopted the eighth international human rights treaty in history, which will prohibit discrimination against 650 million disabled people in the world."

I løpet av året deltok en del av styret også i et første samarbeidsmøte i Bulgaria for alle små helsepedagogiske og sosialterapeutiske initiativ som finnes i denne regionen.

Sist men ikke minst har ECCE fått den forventede webadressen: ecce.eu

Og aller sist: Vi savner fremdeles en norsk representant i ECC. ■■■■

Arkivfoto

www.midgardur.com

- nettverk for funksjonshemmede

midgardur.com er et nettverk av kontakter mellom arbeidsplasser, skoler og virksomheter for funksjonshemmede i Norden, der man tilbyr arbeidstager eller boende mulighet til å arbeide, studere eller være på besøk i et annet nordisk land. **midgardur.com** har vokst fram gjennom en interesse for mer samarbeid mellom individer, arbeidsplasser, skoler og andre institusjoner for funksjonshemmede i Norden. For en arbeidstager eller en beboer som ikke har samme mulighet som andre til arbeid eller studier i sitt hjemland, og enda mindre i et annet nordisk land, er dette muligheter som kan lede til nye og uventede erfaringer. Alle over 18 år kan søke om å bli utvekslingslev.

Besøkets lengde kan være fra 7 dager til 4 måneder.

Allerede har individer og grupper byttet plass med andre, innenfor de nordiske land. Erfaringene har gjennomgående vært positive, og har gitt oss mulighet til å videreutvikle tanken på hvordan vi skulle kunne fortsette å utvikle vårt samarbeid.

midgardur.com vil øke muligheten for beboere å bevege seg i Norden, samt å lokke fram den kunnskap og kompetanse som allerede finnes både hos beboerne og hos dem som arbeider innenfor en skole, et hjem eller en arbeidsplass. Det finnes mange virksomheter og skoler som er rede til å ta imot individer for kortere eller lengre tids besøk, og som har gode praktiske muligheter for å gjøre dette. Beboere og personale får muligheten til å utveksle erfaringer, lære av hverandre, få inspirasjon, samt ta med seg kunnskap mellom de forskjellige stedene/land. Spennende og interessant arbeid pågår på mange steder for funksjonshemmede i Norden.

Problemet er at disse stedene ofte ikke har kjennskap til hverandre og heller ikke til det arbeide som gjøres på andre steder.

Prosjektet kommer til å styrke de personlige, institusjonelle og nordiske nettverk, og vil øke mulighetene for beboere til å utdanne seg eller arbeide på et annet sted, eller i et annet land. For virksomheten er det betydningsfullt med ny inspirasjon. Mange virksomheter søker nye muligheter og tar på seg varierende oppgaver, tilpasser seg til nye tider og tilbyr økt fleksibilitet og kompetanse for elever og personale.

Vi kan bedre utnytte det vi allerede har bygget opp. Vi har kunnskap, erfaring og viljen til å utvide det nordiske samarbeidet.

Med vennlig hilsen,
Thor Ingi Danielsson, prosjektleder
thoringi@simnet.is
www.midgardur.com

Hei! Jeg heter Steindor Jonsson og jeg vil si noen ord om Midgard

Når jeg begynte å lure på hva Midgard egentlig er, ut fra mitt synspunkt, da ser jeg en skole der man kan lære seg nye ting eller få nye opplevelser og erfaringer på en annen arbeidsplass. Noe nytt som man ikke har prøvet før. Det er som elven under snøsmeltingen om våren når den bryter seg fram og ikke lar seg stoppe av noe. Eller man leter etter andre veier for å komme fram.

Vi vil ha samme rettigheter til å reise til andre land, som de som ikke er funksjonshemmede har.

Ofta tror man at vi er hjelpeløse men dette er feil. Med riktig innstilling kan man støtte oss i arbeidet med det vi skulle kunne gjøre. Den minste lille oppmuntring kan hjelpe mye, slik at man kan overvinne kontrollen over sin innerste kamp. Vi kan gjøre bra ifra oss i stedet for å tro at vi ikke kan reise utenlands og studere, for det skulle være umulig. ■ ■ ■

Foto Dag Balavoine

Nordiskt Midsommar-möte 2007

25. - 30. juni
Kulturhuset i Järna

For hverandre – i verden

Velkommen til en kulturuke for alle i sosialterapeutiske virksomheter Norden.

Gjennom form, farge, ord, toner og bevegelse skal vi oppleve hva vi som mennesker betyr for hverandre, og hvilken betydning vi har for verden. Dette er temaet for det tredje Nordiskt Midsommar-möte.

Det "Sosiale Allkunstverket" inneholder foredrag, musikk, utflukter, spill, dans... og menneskemøter som utvider og beriker vår egen verden og skaper et nettverk av mennesker i de nordiske land.

ARRANGØR:
Nordisk forbund for Helsepedagogikk og sosialterapi.
Postgiro 8 19 05-2
Ekobanken konto nr. 3911

Nyheter fra Kfar Rafael i Israel

Tekst og foto JAN BANG

Kfar Rafael feirer 25 år i år, og er nå en etablert landsby på størrelse med Vidaråsen. Det siste året har de vært aktivt involvert i å rehabilitere en gammel skolebygning i nabobyen Beer Sheva, hvor det er eurythmi og musikk-klasser, en barnehage og de første to Steinerskoleklasser. Det er nå en voksende gruppe Steinerskolere i byen, og hele fire Steiner-barnehager! ■■■

Tatt fra nyhetsbrevet Kfar Rafael sendte ut i slutten av 2006.

Wöjtówce-nytt januar 2007

Hermed har jeg den glede å ønske dere et riktig godt nyttår fra Wöjtówce.

Brev fra OLE VESTERGAARD

Starten på det nye året har til dels vært vanskelig. Elforsyningen har sviktet i de tre første ukene av januar. Energiverket skulle skifte ledningsnett til dalen Wöjtówca og det bød på større vanskeligheter enn forutsatt. Det resulterte i at dalen var uten strøm i ca to uker over en tre-ukers periode.

Å leve med en gruppe mennesker uten strøm så lang tid er krevende og utfordrende. I julen 2005 ga Trøndelag dem penger til et el-aggregat. Uten dette ville livet ha vært uutholdelig, så dere kan tro det ble sendt mange gode tanker til Trøndelag.

Midt i denne tiden uten strøm kom det stort snøfall, og et særdeles kraftig tordenvær som slo ned og ødela en del elektriske maskiner som for eksempel vaskemaskinen. De globale klimaendringene har vært merkbare det siste halve året. Høsten 2006 bød på varmt vær med mye tåke, noe som var sjelden tidligere. Landsbyboere med epilepsi har hatt vanskeligheter med å takle denne værendringen, og har fått en god del flere, og til dels kraftigere anfall.

Høsten 2006 fikk de reparert taket over låven. Det brøt sammen forrige vinter.

Wöjtówca er stedet med det store hjertet, alltid villig å hjelpe! Landsbyboerne virker alltid fornøyde, og de er glade i stedet og i hverandre.

Jeg holde jevnlig kontakt med Wöjtówca pr mail. og telefon. De føler seg tilknyttet Norden gjennom Ivan og Phyllis, og det at de har bodd og arbeidet på Solborg en tid, hvor de også besøkte de forskjellige steder i Norge. Kontakten til Midt-Europa har på en måte en mer offisiell karakter, mens kontakten til Norden er mer personlig og noe de sette stor pris på.

Som medlem av Kontrollkomiteen for Wòjtòwca reiser jeg til deres neste representantskapsmøte 24. og 25. mars. Håper at jeg klarer å samle inn så mange penger at de kan anskaffe seg en vedkløver, og at jeg kan medbringe en ekstra gave som kan brukes av landsbyboerne.

Det ville være fint om en gruppe på 1 til 2 medarbeidere og 4 til 5 beboere fra Wòjtòwca kunne tilbys sommerferie i Norge. Er det mulig, står jeg gjerne til hjelp.

Der finnes igjen noen glasstjerner fra julen som det fint går an å bruke som gaver. De kan bestilles og koster kr. 60,- pr stk + porto. Davidsstjernene er laget på Wojtòwca.

Pengegaver til Wòjtòwca kan sendes til min konto nr. 1254.05.34304. Alle bidragsyttere vil få tilsendt kvittering fra Wòjtòwca etter mitt besøk i mars.

For ytterligere informasjon, ta gjerne kontakt med meg på e-mail. wuthrich_o@hotmail.com eller på telefon 73 96 40 65 Mobil 926 24 462

Vennlig hilsen
For Wòjtòwca's venner i Norge
Ole Vestergaard
Eventyrvegen 35 A
7056 Ranheim ■■■

Ny Camphill i Ungarn?

Planer for et Camphill-sted i Ungarn ble først drøftet i år 2000. To år senere ble det Ungarske Camphill Fellesskapet stiftet av tolv personer, og i 2004 fant de en tomt ikke langt fra grensen til Østerrike.

Grunnsteinen til det første huset ble lagt ned for ett år siden, og de håper å kunne åpne i september i år.

Landsbyliv ønsker dem vel, og gleder seg over at Camphill-impulsen sprer seg til enda et land. ■■■

Tatt fra Camphill Correspondance, mars/april 2007.

Nytt fra Ballybay i Irland

Ballybay er et lite Camphill-fellesskap i Irland med litt over 30 mennesker som bor i tre store hus.

Hver fredag reiser de inn til småbyen Ballybay hvor det er et gatemarket. Der har de en fast plass, og selger produkter fra landsbyen, grønnsaker fra gartneriet, tepper, skjerf og vesker fra veveriet, lys fra lysverkstedet og brød fra bakeriet. De opplever dette som et fint møtepunkt

med andre, og en god anledning til å spre sine varer til en større gruppe.

De får en gruppe unge medarbeidere fra hele verden hvert år, og opplever at dette holder fellesskapet ferskt og ungt, med mange nye ideer. ■■■

Tatt fra nyhetsbrevet Ballybay sendte ut i slutten av 2006.

Brev fra Svetlana – Maslenitsa

I midten av februar er den store nyhet fra vår del av Russland at det er enda lyst klokken seks om kvelden. Jeg vet at slike «viktige» meldinger kan muligens skremme en tilfeldig leser, men siden hver dag er seks minutter lengre er en slik forandring ikke til å bli oversett. Og så er det temperaturen, forleden datt den ned til minus 30 i løpet av natten.

Tekst ANDREW HOY

Du må vite slike ting for å sette pris på Maslenitsa. Andre steder i Europa får det navnet Karneval eller Fasching eller Mardi Gras. Vårt ord, akkurat som ordet «gras», kommer fra det russiske ord for olje – masla – men ikke den oljen som vi pumper opp fra jorden. Maslenitsa, lik sine slektninger andre steder er vår siste anledning til å slå oss litt løs før Fastetiden. Men det er veldig forskjellig fra de andre feiringer. Det varer omkring en uke og topp-punktet i år var på søndagen, med feiringer ute i snøen. Det er i løpet av denne uken at en høy figur, laget av halm, blir plassert utenfor hvert hus. Denne halmfiguren er en slags invitasjon til høytiden, og blir brent når det hele er over.

Det var omfattende forberedelser som involverte maling av store tøypaneler som skulle henges, eller bæres som faner. Så laget vi små halmdukker som kunne henges rundt halsen og senere kastes på ilden. Dette er en form for offerhandling som kan legge vekk noen dårlige følelser eller feil som vi har gjort.

Tilslutt ble det stekt en enorm stabel med pannekaker – blini på Russisk – og vi hadde i tillegg en stekeovn ute hvor ekstra blini kunne bli stekt.

Så, en hel dag kunne vi glemme denne litt lurvete årstiden, og hele landsbyen ble til et hav av fargete faner. Venera, hesten vår, var også pyntet med farger og tok folk i kane-fart rundt landsbyen. Åh, det var så mange interessante hatter – noen med motiver fra dyr og fugler, andre bare narrehatter. Som deres feiringer var det en anledning til å glemme seg selv.

Vi hadde sirkel-lek med sang, sukkertøy-dypping i mel, tautrekking hvor vinnerne endte opp i en snøhaug, til stor fornøyelse for taperne. Det var en konkurranse mellom de som hadde hanehatter, som hoppet på ett bein og de som prøvde å dytte motstanderen ut av en merket firkant.

Vil du vite hvordan vi spiste våre pannekaker? Med rømme og syltetøy, helt delikat med fingertuppene.

Selve drivkraften bak alt dette var Oxana, en venn og håndverkslærer fra Sankt Petersburg, som hadde bunnløs energi og mange kostymer. Ikke alle var villige til å overgi sine halmdukker til flammene. Min henger nå på veggen min. Men, skulle livet bli vanskelig i løpet av de neste uker, må nok den også gå samme vei som de andre dukkene. ■■■

Nordens folk mellom øst og vest

I sommer vil mange fra landsbyene og de sosialterapeutiske stedene i Norden møtes i festivalen; "Midsommermøte 2007", som skal være i Järna i Sverige. Der skal Karl Königs St: Hans spill bli framført av alle deltagerne. Derfor vil St. Hansspillet bli øvet med både sangene skrevet av Malte Winje og spilltekster bli øvet på mange steder i hele Norden, for å være klar til å være med i et gigantisk "allkunstverk" med ca. 400 aktører.

Som hjelp til forståelsen av spillet presenterer LBL her et utdrag av det første foredraget som Rudolf Steiner holdt til "Nordens folk mellom øst og vest" (21. nov. 1921 i Oslo), i Harald Haakstads oversettelse. Her beskriver han nettopp mennesket som et kosmisk vesen slik vi får det presentert i St. Hans spillet av Karl König.

Red.

Når vi studerer denne tredelte skikkelse hos mennesket med henblikk på dens forhold til kosmos, da kan vi si:

Mennesket er dannet ut av kosmos, men det utsettes på forskjellig vis for kreftene i dette kosmos. Tenk bare på hvordan mennesket på forskjellige måter utsettes for fiksstjernehimlen. Disse forskjellige måter som man til forskjellige tider er utsatt for fiksstjernehimlen på, har folkene uttrykt gjennom solens stilling til dyrekretstegnene. Og også i våre dagers maskinmessige astronomi snakker man om at solen om våren står i et bestemt dyrekrets tegn, at den har sitt vårpunkt der. Så snakker man om at solen i løpet av de følgende årstider går gjennom de andre dyrekretstegnene, og at den om dagen går gjennom andre dyrekretstegn enn om natten o.s.v. Men man har i dag ingen bevissthet om hvordan menneskets forhold til hele denne utenomjordiske verden er. Man vet f. eks. lite om hva det innebærer at solen om våren skinner på jorden fra Værens bilde, at altså vårpunktet står i Væren. Mennesket er da med hensyn til en viss del av jordens befolkning utsatt for solkreftene på en slik måte, at solen i en viss forstand får sine

utstrålinger modifisert gjennom det sted på fiksstjernehimlen som nettopp representeres av Værens dyrekretsområde. Disse krefter er særlig egnet til å virke på menneskets hode, slik at mennesket i løpet av sin jordiske levetid kan utvikle en viss selvbetragtning, en viss selv erkjennelse, en bestemt bevissthet om sitt eget jeg.

Dere vet jo at nettopp i den gresk-latinske tidsalder lå vårpunktet for solen nettopp i Værens stjernebilde, slik at altså menneskeheten, i alle fall i Vesten, så å si var utsatt for værens kreftene i vesentlig grad. Og nettopp denne særlige utsatthet for Værens krefter, om vi tør si det slik, innebærer at mennesket kan utvikle sine hodeorganer på en måte som gjør at det kommer til en viss jeg-bevissthet, en viss selvbetragtning.

Når det i våre dager er tale om dyrekretsbildene i historisk forstand, vet man ikke alltid hva det er det kommer an på. De historiske overleveringer snakker jo om dyrekretsbildene Væren, Tyren, Tvillingene o.s.v. Billedlige fremstillinger blir også vist. Men de færreste mennesker i vår tid vet hva det dreier seg om. I gamle kalendere ser man svært ofte Værens dyrekretsbilde. Men at det kommer an på hvordan denne Væren er avbildet, det vet i dag de færreste mennesker: Væren snur nemlig hodet og ser seg tilbake, og i dette tilbakeskuende blikk ligger nettopp det vesentlige. Gjennom et slikt bilde ville man nettopp antyde hvordan Værens krefter virker inderliggjørende på mennesket, hvordan Væren ikke skuer fremover, ut i den vide verden, men skuer tilbake, ser på seg selv. Nettopp dette "betrakte-seg-selv" i Vær-figuren er av helt spesiell viktighet. Vi må igjen trenge frem til denne kosmiske visdom, og da ut fra full bevissthet, ikke ut fra instinktivt klarsyn som i gamle tider. Vi må igjen tilegne oss en viten om at vårt hode har sin form fra kosmos gjennom innvirkningen fra Værens, Tyrens, Tvillingenes og Krepsens krefter. Derfor må man vende blikket mot disse krefter som glitrer ned til oss

ovenfra, hvis man vil forstå mennesket med henblikk på dets hodeskikkelse.

Derimot utformes kreftene i vår midtre organisasjon, i brystkassen, gjennom kreftene fra de fire midtre stjernebilde: Løven, Jomfruen, Vekten og Skorpionen, som virker inn på mennesket mer fra siden.

Og under jorden, tildekket av jorden selv, har vi da de fire siste stjernebilder. Disse stjernebildene virker gjennom jorden, ikke direkte, slik som Væren, Tyren, Tvillingene, Krepsen, eller fra siden som de øvrige stjernebildene, men de virker nedenfra og opp. De virker slik at de ikke kan opprettholde kuleformen. De virker på lemmene. Lemmesystemets krefter utformes av de stjernebilder som virker slik på mennesket at det har jorden mellom seg og disse stjernebildene, noe man i gamle tider hadde en instinktiv bevissthet om. Mennesket står på jorden. Når det har disse stjernebildene under seg, da virker de på dets lemmer. Og i gamle tider hadde man en bevissthet om at det som frembringer menneskets lemmer på jorden, henger sammen med disse stjernebilder, at lemmenes skikkelse stammer fra dem. Hodets skikkelse, den sfæriske form: Væren, Tyren, Tvillingene, Krepsen. Det som mennesket har i lemmene derimot, virker på firefoldig vis. Ettersom dette oppstod i gamle tider ut fra et instinktivt klarsyn, har også de gamle betegnelsene å gjøre med gamle forhold. I de gamle tider da man på denne måten hentet sin visdom fra himlene, var mennesket enten jeger, skytter; derfor kalte man det stjernebilde som satte menneskets lemmer i en slik bevegelse, i en slik virksomhet at den gjorde det til jeger, for Skytten. Eller mennesket var hyrde, gjeter, det passet dyrene. Dette ligger skjult i det stjernebilde man i dag kaller Steinbukken. Det er ingen virkelig steinbukk, for den har fiskehale. Bildet karakteriserer i det hele tatt dyrepasserer, hyrden, i motsetning til Jegeren.

Arkivfoto

Det tredje bildet er Vannmannen. Men se bare på gamle fremstillinger av stjernebildet Vannmannen: det er ikke et vannmenneske vi ser, en som f. eks. plasker rundt i vannet eller lignende. I riktige fremstillinger av dyrekretsen går han liksom over en fast grunn, over en eng eller en åker og gjødsler, eller han heller nettopp befruktende vann fra sine vannkar. Han er den som representerer åkerdyrkeren, jordbrukeren. Det var det tredje yrke i de urgamle tider hvor man hadde en instinktiv viten om disse ting: jegeryrket, gjetyrket, jordbruksyrket.

Det fjerde yrket var sjømannens, skipperens. I urtiden hadde skipene fiskeform. Selv i senere tider kan dere overalt se hvordan skipene ennå har et delfinhode foran på staven. Fiskenes stjernebilde, de to sammenbundne skip som drar ut på handel med hverandre står derfor for det fjerde yrke som kan ligge i de menneskelige lemmer, nemlig handelsyrket, kjøpmannskapet.

Dermed har vi hentet hele den menneskelige skikkelse frem av kosmos: sfærisk med hensyn til hodet, hvor mennesket er direkte utsatt for fiksstjernehimmelens krefter gjennom deres representanter i dyrekretsen; for brystorganisasjonens vedkommende, hvor de fire midtre bilder virker inn fra siden og den sfæriske form kun er skjult, maskert tilstede; og med hensyn til lemmene, hvor menneskeskikkelsen ikke påvirkes direkte, men ad omveien gjennom den jordiske virksomhet, gjennom yrket. Og den jordisk-kosmiske, sfæriske gud som for eksempel virket i jegeren, var skytten, som jo også blir fremstilt som en slags kentaur, halvt hest, dyr, halvt menneske o.s.v.

Dere ser, her blir mennesket – og vi må med full bevissthet igjen komme frem til en slik betraktningsmåte – satt i sammenheng med kosmos. Her blir den form som kjenner tegner menneskets fysiske legeme

erkjent som en virkning av verdensaltet. Menneskets vesen blir oventil forklart som et resultat av kosmos, nedentil som et resultat av jorden. Jorden tildekker de stjernebilder som henger sammen med den menneskelige virksomhet. Man kommer ikke til å forstå den menneskelige skikkelse og dens sammenheng med menneskets virksomhet på jorden, før man igjen erkjenner menneskets sammenheng med hele verdensaltet.

I første omgang fører menneskets form oss til dyrekrets bildene. Slik det har en betydning for livet her på jorden om et menneske f. eks. er jordbruker – her har vi bare nevnt de gamle hovedyrker; hvordan dette forholder seg til den nyere tid, vil vi vel kunne snakke om her i de følgende foredrag –, så er det av betydning at mennesket igjen kan si til seg selv: Slik jeg i det jordiske liv mellom fødsel og død tilhører jordens makter, så tilhører jeg i livet mellom død og ny fødsel de sfæriske makter. De utformes ut fra seg i første omgang mitt hode, og overlater til de jordiske krefter å utforme mine lemmer.

Slik man på denne måten kan studere den menneskelige skikkelse, kan man også studere de menneskelige livs trinn, livsnivåer. Hvis vi betrakter menneskets liv, så har vi jo også der to poler, på den ene side hodelivet, og på den annen side det liv som gir seg uttrykk i menneskets virksomhet, særlig gjennom lemmene. Mellom dem ligger så den del av menneskets vesen som gir seg til kjenne gjennom åndedrettsrytmen, blodsirkulasjonsrytmen o.s.v. Men i hver sin ende av mennesket ligger på den ene side hodeorganismen, på den annen side lemmeorganismen.

Menneskets hodeorganisme er stort sett den avdøende del av mennesket. Hodet dør egentlig uavlatelig. Leve kan vi bare ved at lemme-stoffskifte-mennesket, den del av mennesket som er i aktivitet og som bearbeider materien, i løpet av jordlivet sendes stadig krefter opp i hodet vårt. Hvis hodet bare skulle utvikle sine egne krefter, da ville det kun frembringe dødskrefter, kun ha en hendøende tendens.

Fortsetter på side 14

Foto Jan Bang

Et yrende liv under trærne

I fjor høst tok Svein og Borgny Berglund en tur til det Fjerne Østen. Borgny er Landsbylivs mest populære fotograf, og begge er medlem av Landsbystiftelsens Representantskap. Vi trykker her et lite utdrag fra deres reiseopplevelser, hvor de besøker en landsby som er nokså forskjellig fra våre!

Red.

Tekst og foto BORGNY BERGLUND

Den 26. oktober ble den mest eksotiske dag i mitt liv. Vi er nå kommet til øya Malekula som er en del av Vanuatu. Jeg sitter i en palmehytte i Banam Bay og skriver, men vil begynne med begynnelsen.

Men det er denne dødsprosessen vi har å takke for at vi kan tenke, at vi har en bevissthet. I det øyeblikk for mye av de rene livskrefter skyter opp i hodet, opphører bevisstheten. Liv vil i grunnen si fordunkling av bevisstheten; å sende død inn i livet vil si å lyse opp bevisstheten. Dere behøver bare å sende opp i hodet litt av de krefter som ellers er utmerket lokalisert i maven, da blir hodet slik som maven, nemlig bevisstløs. At vi er bevisste i hodet, skyldes utelukkende den omstendighet at hodet ikke er belivet i samme grad som maven. Å få bevisstheten fordunklet, vil si at ernærings-, vekstkreftene rager for sterkt inn i hodet. Som mennesker er vi på den ene side et hendøende vesen, på den annen side et vesen som stadig blir født. Den hendøende delen, som nettopp utgjør vår bevissthet, trives særlig godt når den er utsatt for de krefter som virker ned på jorden fra den ytre planetsfære: Saturn, Jupiter, Mars. Det som innlemmer mennesket i kosmos, henger naturligvis ikke bare sammen med fiksstjernehimlen, men også med vår planetsfære.

Disse såkalte ytre planeter, Saturn, Jupiter og Mars, de har i seg de krefter som særlig virker i retning av menneskets bevissthetspol, mens de krefter som utgår fra Venus, Merkur og Månen, de såkalte indre planeter, virker i retning av stoffskifte-lemme-mennesket. Solen selv står i midten og er fortrinnsvis tilordnet vårt rytmiske menneske. Dette er våre livstrinn, de tre livsnivåer. Gjennom det nivå som

mer utgjør en slags dødsprosess, en undertrykkelse av livet, slik at bevissthet kan oppstå, er vi under jordlivet mer beslektet med himmelen, er vi tilordnet den ytre, den fjernere planetverden. Gjennom det som vokser og utfolder seg i oss som egentlig liv – stoffskiftekreftene, lemmebevegelseskreftene – er vi tilordnet de nærmere planeter, Merkur, Venus og Månen, som jo henger direkte sammen med det som aller mest utfolder seg som liv i mennesket, med forplantningskreftene. Studerer vi altså menneskets livskrefter, om det nå er et mer frodig eller et mer hendøende liv, da blir vi ført til planetsfæren. Studerer vi menneskets form, blir vi ført til fiksstjerne-sfæren, representert ved dyrekretsen.

Nå kan vi på lignende måte også betrakte det sjelelige i mennesket, det åndelige i mennesket. Det skal vi gjøre i de neste foredragene. I dag ville jeg først med denne korte betraktningen over menneskets kosmiske betydning, i alle fall med et par setninger antyde for dere hvordan mennesket igjen må lære ikke bare å se på seg selv som et jordisk vesen, ikke bare knytte sin form, sine livskrefter til det som finnes av vind og vær, av vår- og høstkrefter, av arvelighets- og fordøyelseskrefter her på jorden. Mennesket må igjen finne muligheten til å bringe sitt liv og sin form i sammenheng med det man kan få øye på i det utenomjordiske kosmos. Mennesket må atter finne det utenomjordiske, da vil det finne seg selv. ■■■

KRONIKKER

Innenriksflyplassen i Vanuatu var enkel, og like enkel var innsjekkingen. De ti innfødte som skulle med flyet ble satt på vekten sammen med bagasjen. Vi fem hvite som skulle med, slapp med bare å veie bagasjen. Vi skulle med et lite og gammelt Twin Otter fly med plass til 15-20 passasjerer. Det ble stablet fullt med pappkartonger, plastbøtter og andre husgeråd som de innfødte hadde handlet med seg fra Port Vila.

Turen tok ca en time før vi mellomlandet på en grusbane. Stasjonen var et lite skur og ruiner av noe som en gang hadde vært et hus. Mange sorte nysgjerrige fjes var å se. Kartonger ble lempet av og alle passasjerer måtte ut. Vi var tre som skulle videre, men måtte vente i over en time for flyet skulle en annen tur i mellomtiden. "Flyplassjefen" iført møkkete shorts, t-trøye og sandaler, virket sur og var ubehagelig. Neste flyplass var enda enklere, nå landet vi på en gresslette. Sjefen med rastafletter og samme "uniform" som den forrige, var heldigvis hyggeligere.

Fra flyet så øya ubebodd ut, med skog av palmer og tropiske trær langs kysten. Det viste seg å være et yrende liv under trærne, med palmehytter, dyr og mennesker over alt. Vår bestilte "truck" kjørte lenger og lenger inn i bushen på dårlige, sølete veier med mye humper. Så gikk ikke veien lenger pga oversvømmelse. Vi ble fraktet over en bukt med en liten motorbåt.

Siste stopp og vårt endelige mål var landsbyen Banam Bay. Mange nakne og halvnakne barn sto klar til å bære vår bagasje. Det var tydelig at vi var ventet. Det hadde ikke vært turister her på ett år. John som er eldste sønn av høvdingen, og som hadde hentet oss der vi skulle settes over i båt, sa at de hadde sluttet å ta imot gjester fordi hyttene var i for dårlig stand. De hadde ikke klart å få oppsporet oss for å stoppe oss, men nå ville de gjøre sitt beste for at vi

skulle trives. Landsbyen består av ca 40 barn og 20 voksne, alle i familie med hverandre. Over alt vrimlet det av hunder, høner, kyllinger og haner. De hadde også noen griser.

Vi ble vist vår palmehytte på 6 x 4,5 meter. Den hadde to senger med tynne skumplastmadrasser på bambusrør. Det følte som å ligge på et vaskebrett. Intet sengetøy bortsett fra to puter. En parafinlampe kastet et svakt lys i mørket. Vi hadde fått låne nest-eldste sønns hytte. Han er 19 år og gifteklar (det blir de når de er 18 år). Han er en vakker blyg gutt og ser ikke gifteferdig ut. Rommet var pyntet med bouganvillablomster stukket inn mellom palmebladene i veggen. Men ingen såpe og håndklær, det trengs tydeligvis ikke her. Havet ligger bare noen meter fra hytten.

Middagen ble inntatt i halvmørke med bare et svakt parafinbluss. Tre plusstoler rundt et bord, den tredje var til vår vert John. Han skulle ikke spise sammen med oss, men bare være tilstede. Konen og fem av hans ni barn sto rundt oss og fulgte hver bevegelse. De snakket litt engelsk, så noe kommunikasjon ble det.

Fortsetter på side 16

Middagen besto av fiskegryte med mye rart i, og ris. Noe var vi nødt til å spise, men det kostet! Etterpå var det te, som det også smakte fisk av. Når mørket faller på er alle ildfluene som farer rundt som små stjerner, et vakkert syn.

Det var tid for sengen. Regnet silte ned, bakken var gjørmet og vi famlet oss frem i det stummende mørket mellom trær og busker. Klokken var bare halv ni. Utenfor var det et høyt lydnivå – barn lekte, noen gråt, noen lo, hønene kaklet, hanen galte og mange fremmede «jungel-lyder». Svein observerte flaggermus under taket. Regnet silte, heldigvis var taket tett, men det blåste og yret litt gjennom flettverket av palmeblader.

Omsider kom søvnen. Midt på natten ble vi vekket av at samtlige hunder som på kommando satte i å ule som ulver. Like brått ble det stille. Vi var glade for våre to silkelakenposer. De var faktisk varme, men på morgenkysten ble det kaldt og rått. Det var stor fuktighet i luften, men vi ble etter hvert vant til å ta på oss klamt tøy.

Morgentoalettet ble enkelt. Litt tannpuss med medbrakt vann, så dobesøk – noe jeg gruete meg fælt til. I et skur var det en toalett-skål, men uten vann. Når det fornødne var gjort, ga man beskjed til John som kom med vann og skylte ned slik at det forsvant bak huset. No problem. Det var godt vi hadde med antibac-serviettene.

Frokosten besto av papaya, margarin og hvitt brød. Teen ble laget av vårt medbrakte vann og egne teposer.

Vi sitter ved stranden og ser ut over havet hvor fiskene spretter. Vakkert å se når flyvefisken tar et hopp over vannflaten. Barna fisker med primitive redskaper. De bruker en lang gren hvor spissen er kløvet og den fanger de småfisk med som brukes til agn for større fisk. En plastboks med snøre rundt og en småfisk på kroken, agnet slynges ut og dras langsomt inn. En av guttene får en flyvefisk på kroken, ca 60 cm lang og smal, med spisst hode og mange skarpe tenner.

Tid for middag. Svein har gjort vertskapet oppmerksom på at jeg er allergisk for fisk (i hvert fall etter i

går). De forsto ikke hva allergi var, enda jeg demonstrerte så godt jeg kunne med å klø i øynene, snufse og puste tungt. Men da Svein sa at jeg ble syk av fisk, aksepterte de det. En høne ble derfor slaktet, servert med saus, søtpoteter, banan og mangold som tilbehør. Svein var jo ikke allergisk for fisk, så han fikk fiskerestene fra i går.

Det var den magreste kylling jeg har spist, omtrent bare skinn og bein. Så nå er jeg blitt allergisk mot kylling også! Heldigvis var vi ikke under oppsyn på nært hold denne gang, så hunden fikk sitt. Det kom et stønn fra Svein, jeg spurte jeg hva som sto på. "Dette er fryktelig" svarte han. Vi takket for en god middag – i alle fall så det ut som fluene likte den. Da jeg sa til Svein at jeg gledet meg til å komme til hytten vår for å ta et par slurker Jägermeister, sier avholdsmannen Svein: Det gjør jeg også (han tok mest!).

Det er ca 30 palmehytter i landsbyen. De har jordgulv og folk sover på matter. Maten blir tillaget i egne hytter med ildsted. Menneskene er glade, de smiler bare de ser oss. Men noen av de små gråter og blir redde når vi kommer for tett på. En liten pike ble helt hysterisk, men det er ikke så rart, de har kanskje aldri sett noe så hvitt og skummelt før. Barna viser stor omsorg for hverandre, og de store bærer rundt på de små, trøster og klapper der det trengs. Det er en utrolig opplevelse å bo midt inne i en for oss så primitiv kulturform. Det er noe annet enn å haste forbi som turister, og knipse av noen bilder i farten som jeg ofte gjør på reiser.

De har vanskelig for å huske våre navn og ikke minst uttale de, derfor bruker Svein sitt mellomnavn William og jeg har gått over til Bonny – mitt ungdomsnavn.

Her er de utrolig fillete, og barna er ikke bare møkkete, mange av de minste er også snørrete. De fleste går barbert. Våre sko er blitt ganske gjørmete. Barna er etter hvert blitt så fortrolige med meg at de hele tiden vil stryke og klappe min hvite hud. De er søte, men det blir litt plagsomt i lengden. Ingen i landsbyen har klokke ser det ut til, men de kommer hele tiden og spør oss hva klokken er. Det

er nok litt stas, tror ikke de kan klokken. De har et annet forhold til tid enn oss. Når for eksempel John har sagt at lunchen er kl 12, kan han komme kl 11 og si at maten er klar.

Jeg må fortelle om den barnerike familien i nabohytten, som skal kalle sin nyfødte datter for Bonny etter meg. Jeg føler meg beæret. Vi hører rett som det er "My Bonny is over the ocean" fra nabohytten.

På avreisedagen må vi vente og vente på lastebilen. Jeg fikk tiden til å gå ved å se hvordan de tilbereder middagen. En kvinne satt på gulvet og raspet kokosmasse, mens barna og fluene surret rundt henne. Massen ble tilsatt kokosmelk og banan og smurt utover et stort bananblad. Dette ble igjen pakket inn i mange andre blader. Gruen var gjort i stand på forhånd. Halvpartene av de glødende steinene ble rakt til side, pakken ble lagt i gruen og steinene rakt over. Stekeprosessen tok mange timer.

Fortsatt ingen lastebil å se. Det er seks timer siden den skulle vært her. En av de unge guttene ble sendt av gårde til sjåføren i en landsby et godt stykke unna, for å høre hvordan det lå an. Det skulle bare ta ca 30 minutter, og det er noen timer siden. Vi må innse at tid er noe helt annet enn hos oss. Vi fikk etter hvert beskjed om at

regnet hadde laget oversvømmelser og gjort veien ufremkommelig. Det var imidlertid nødvendig for oss å komme videre senest dagen etter, pga våre flybilletter på den videre reisen. Vi håpet på en utvei som vi i øyeblikket ikke så.

Svein forteller: Banam Bay er en stor bukt på kanskje to kilometer med strand og palmer. Jeg gikk langs stranden og så en båt med påhengsmotor ute i bukten. Etter hvert kom den nærmere og en kar vinket, jeg vinket tilbake. Til slutt kom den mot land og en kar ropte "William" – altså meg. Jeg spurte hvem han var og han sa "George". Jeg husket da at det var George jeg fant frem til fra Norge for å gi beskjed til landsbyen at vi kom den 26. oktober – det er selvsagt ingen telefon her i den primitive landsbyen hvor vi bor. George er skolemester på den nærmeste skolen og han var nok nysgjerrig på om vi var ankommet. Jeg fortalte at vi nå satt fast i landsbyen på grunn av oversvømmelsen. Etter litt prat frem og tilbake tilbød han seg å hjelpe oss ved å ta oss med i båten neste dag. Han skulle bare ha betalt for bensin, sa han. Han kom som sendt fra en høyere makt og jeg antydte det, men han svarte at han ville bare hjelpe oss ut av situasjonen. ■■■

Får eg brukt mi fulle kraft i fellesskapet?

Om ein forskar eg høyrde på radioen og eit seminar eg vart beden om å delta på

Tekst IRÉN KLEIVEN, Rostadheimen

Eit heller nedslåande forskningsresultat seier at 75% av alle arbeidstakarar her i landet kjenner misnøye i sitt daglege arbeid. Ikkje til å undrast at det no finst eit vell av litteratur, kurs og seminar laga for å bote på dette problemet. Ein kan bli matt av det enorme tilfanget. Det var difor befriande å høyre den svenske forskaren Per Lindberg i eit radioprogram her i vinter. Han hevda at ein kan "koke" det heile ned til to faktorar. Får ein orden på desse, ville det meste falle på plass. Lindberg har forsket på kva faktorar som fremmer helse og arbeidsinnsats i ei verksemd. I utgangspunktet er dei aller fleste arbeidstakarar motiverte og ambisiøse. Kvifor er det då så dårlege arbeidsmiljø overalt? Kvar blir det av motivasjonen og ambisjonane?

Lindberg seier at det er viktig at dei psykiske krava er avgrensa og at ein er fornøgd med arbeidet ein gjer. Men, seier Lindberg, "vårt resultat peker på at arbeidsinnsatsen først og fremst fremmes av at arbeidet har tydelige mål, der man vet hva som kreves og hva som er den enkeltes arbeidsområde. Dette er to av de viktigste «frisk»-faktorene til god helse på arbeidsplassen."

For at kvar enkelt medarbeidar skal kunne få brukt si fulle kraft i fellesskapet, ser det altså ut til å vere to faktorar som må ligge til grunn:

- **tydelege mål**
- **klare roller**

Eg må altså vite kvar eg står, kva rolle eg spelar, kva ansvarsområde eg har og kvar vi som arbeidsplass er på veg, kva mål vi har. Det handlar om korleis ei verksemd blir leda.

Fortsetter på side 18

Korleis står det til i verksemda der

eg arbeider, korleis samarbeider vi? Kven styrer kva og korleis? Kven tek initiativ, kven set "kjeppar i hjula" for andre, kven lyttar til kven? Kven trur at han kan og bør gjere alt sjølv? Kven har problem med å delegere og gje frå seg ansvar? Kven sitt ord veg tyngst? Kven er rettferdig? Kven ser ikkje berre andre sin kompetanse, men greier også å løfte den fram? Michaela Glöckler hevdar at konflikter i slike arbeidsfellesskap som vårt oppstår fordi slike spørsmål som dette ikkje har blitt løyste på ein god måte. Det handlar om ledelse. Det handlar om makt. Ledelsesspørsmål er maktspørsmål. Glöckler skriv om dette i boka "Makt i mellannmånslige relasjonar" (1997) og viser til tre ulike vegar å gå når ein skal skape ein arbeidskultur. Ho viser til eit foredrag Rudolf Steiner heldt i 1919 der han nemner tre ulike modellar ein kan ta i bruk når ein skal arbeide med denne problematikken:

1. Den hierarkiske modellen med pyramideforma struktur.
2. Den demokratistøtta modellen prega av kommunikasjon og medbestemming (flat struktur).
3. Fellesskapsmodellen som motsvarer ein omvendt pyramid.

Dette sat eg og las om på toget på veg til eit tredagarseminar med tema "Verdibasert ledelse" på Solborg ved Hønefoss. Lisbet Kolmos som har vore med å utvikle ein ny ledelsesstruktur på sin arbeidsplass Marjatta i Danmark var invitert til seminaret for å arbeide saman med 24 representantar for helsepedagogiske og sosialterapeutiske veksemder i Norge. Siste dagen under temaet "Ledelse" snakka vi om ulike ledelsesmodellar. Marjatta arbeider etter den nemnde fellesskapsmodellen, og Kolmos seier at dei har ikkje hatt samarbeidsproblem på Marjatta etter at dei tok i bruk denne modellen for 10 år sidan.: "Det er utrolig viktig hvilken lederstil man har."

Kolmos seier vidare at den hierarkiske modellen høyrer fortida til. Om flat struktur seier Michaela Glöckler: "Demokrati, selvbestemmende og medbestemmende er kvaliteter som i vår tid allerede er oppnådd eller ialle-

Foto Jan Bang

fall etterstrevs verden over. Helt fremtidsorientert er derimot den tredje samarbeidsformen – fellesskapsmodellen. For denne forutsetter det myndige mennesket, dvs. et menneske som realistisk kan avgjøre sin egen oppgave og rolle i et fellesskap. Dette mennesket har kommet så langt i sin utvikling at hun fritt og bevisst kan innlemme seg i en bestemt sosial sammenheng."

Under seminaret gjekk vi inn i ein prosess der vi vekselvis kvar for oss, og i fellesskap, såg på kva verdiar som er viktig for oss i vårt daglege arbeid. Lisbet Kolmos gjorde oss merksame på at verdiar ikkje er eit sett med reglar eller oppskrifter. Verdiar er alt det vi ynskjer oss. Kven er vi? Alle som er i fellesskapet. Våre verdiar, som kvar enkelt skal kjenne seg heime i fordi kvar enkelt har hatt eit ord med i laget i utforminga av grunnlaget. Vi må berre hugse at verdiane ikkje kan lede oss. Nokon må lede verdiane. Ikkje ein sjef på toppen som med påtrykk får gjennom sine meiningar, men ein som i botnen av "fellesskapspyramiden" forvaltar verdiane i samsvar med det fellesskapet har bestemt. Den som har overordna ansvar er den som ser til at dei oppgavene ein har bestemt seg for å løyse, blir løyste. "Få vil være ledere." seier Kolmos "Sier du ja til ledelse, sier du ja til ekstra ansvar og det å ha ekstra ansvar er å

påta seg en ekstra byrde. Derfor må lederen fordele ansvar. Ansvarsfordeling er det same som byrdefordeling." Og når det gjeld ledarskap seier Kolmos: "Har våre ledere de verktoy som behøves? Man kan ikke bare lede, man må kunne lede".

Om fordeling av ansvar seier Glöckler: "En virksomhets prestasjonsevne betinges av i hvilken grad menneskene evner å sette sine beste ferdigheter inn i samarbeidet. Det er derfor uhyre viktig at man bygger opp et hierarki av ferdigheter og en tilsvarende fordeling av evner og ressurser. Dette er lett nok å si, men betydelig vanskeligere å gjennomføre, å "leve". Uten en virkelig vilje til å utvikle seg, til å lære, blir det en umulighet."

Før vi skildest etter tre dagar bestemte vi oss for å møtast igjen til hausten. Til dess skal vi kvar for oss arbeide med kva verdi, mål og handlingsgrunnlag vi ynskjer for våre respektive verksemder. Alt etter om vi arbeider med barn, ungdom, vaksne eller eldre.

Som Lindberg seier Kolmos.: "For at en verdibasert ledelse skal kunne fungere skal alle ha klare roller. Men husk for arbeidet fremover: Det gjelder å ha en langsomt fremadskridende målsetting." ■ ■ ■

Ikkevoldskommunikasjon – Solspråk

I Camphill-sammenhengen snakker vi mye om sosial terapi, som forsterker begrepet at helse har med helhet å gjøre, og at individets vel følelse også er avhengig av at individet har et godt samfunn rundt seg. Derfor har vi her et innlegg om Solspråk, et praktisk verktøy for å skape en bedre kommunikasjonsfront mellom individer, et lengre innlegg om hvordan helsepedagogikken og sosialterapien har utviklet seg i Norge over de siste 70 år, og to innlegg om bøker som vi føler fortjener større oppmerksomhet.

Hvordan kan vi skape en tydelig, kontaktskapende og konfliktløsende dialog?

Tekst og foto ARVID LEEBER

I forbindelse med det arbeidet Julia Wolfson har gjort på Vidaråsen og Solborg kom det frem et begrep som var nytt for mange: "Ikkevoldskommunikasjon". Jeg ble invitert til å holde et foredrag på Vidaråsen om temaet og fikk være med på deler av kurset med Julia. Etter noen oppdrag i landsbyen fant jeg en gruppe som vil arbeide kontinuerlig med dette. Denne artikkelen er ment til å gi en smakebit av denne talemåten. I mitt arbeid kaller jeg modellen for "Solspråket" for å indikere at det finnes solskinn i de hardeste ord og uttrykk. Behovet skinner alltid bak tordenspråket vi er opplært til å bruke.

Å si ifra uten å klandre

Først et eksempel fra en morgen på jobben: Jeg var sliten etter fire døgn i arbeid med vanskeligstilt ungdom. Selv om økta hadde vært hektisk var jeg tilfreds med kontakten med ungdommen. Klokken 9:00 kom avdelingsleder og det første han sier til meg er:

"Det er snø ute og den har ligget i innkjørselen i hele helga. Stikk ut og måk!"

Min første reaksjon var en indre dialog med svært lite smigrende

evalueringer av min overordnede. Så et dypt pust og jeg klarer å lire ut av meg noen få ord:

"Jeg må ta en telefon." Etter å ha gitt meg selv litt empati for å få kontakt med mine umøtte behov tar jeg opp samtalen der jeg slapp.

Solspråket består av:

- 1) observasjon
- 2) følelse
- 3) behov og
- 4) anmodning

Det lød i dette tilfellet slik:

1) "Når du ber meg om å gå ut å måke snø som det første du sier til meg i dag" 2) "så blir jeg utrolig frustrert og trist."

3) "fordi jeg trenger forståelse for hvor tøft det har vært denne økta og vil gjerne ha tilbakemelding for det arbeidet jeg har gjort.

4) "Er du villig til å si hva som foregår for deg når jeg sier dette?"

Fra tanker som "jeg klarer ikke mer" og "jeg hater han", tok jeg en pause og samlet meg. I min tilbakemelding dømte jeg ikke sjefen, men tok ansvar for mine følelser og behov. Til slutt viste jeg at jeg ønsket å inkludere min kollega uten å kreve noe. Med økt selvaksept var jeg nysjerrig på hvordan sjefen tok dette. Han begynte å gråte. Å uttrykke behov skaper kontakt.

Vår utfordring ligger i språket

Anspente relasjoner til myndigheter, samarbeidspartnere, kollegaer, ektefelle, barn og ikke minst oss selv, hindrer fremgang mot målene våre. Energien til å bidra positivt går opp i damp eller druknes. Klarer vi derimot å møte våre egne og hverandres behov for forståelse, trygghet, støtte, glede og kjærlighet, så ser det naturligvis lysere ut.

Mitt møte med Solspråk-modellen

I 12 år var jeg engasjert i et økoprosjekt på Hawaii. Der deltok jeg i møter og kurs med mine naboer for å forbedre vår dialog. Flere modeller ble prøvet ut. Nabolaget hadde synlige og usynlige konflikter og mange behov som var verken hørt, møtt eller erkjent. Vi trengte et verktøy og falt for dette enkle språket.

Solspråkets fordeler:

Teoretisk lettfattelig
Engasjerende læringsprosess
Passer i alle menneskelige relasjoner
Fremmer tydelighet, forståelse
Fremmer selvtillit og selvaksept
Lindrer skyld og skam
Motiverer til positive endringer
Åpner for løsninger

Modellens utfordring til brukeren:

å skille mellom empati og sympati
å skille observasjon fra evaluering
å skille mellom følelser og tanker
å skille mellom behov og strategier
å skille mellom forespørsel og krav mm
å øve inn det nye språket i autentiske situasjoner fra hverdagen.

Solspråket er nøkkelen til å få kontakt med seg selv og andre, å lytte, men ikke å ty til beskyldninger, fordommer og tolkninger. Vi lytter til hvordan personen har det og hva som er det presserende behovet. Det er konfliktløsende å erkjenne egne og andres behov, selv bak den ofte tragiske strategien som utføres.

Alt vi gjør, gjør vi for å møte behov, og åpenhet om behov skaper kontakt. På behovnivå finnes det ikke uenighet eller krig. Solspråkets hensikt er å skape en kontakt av slik kvalitet at alle behov erkjennes.

Fortsetter på side 20

Veien videre dannes i denne trygge atmosfæren. Vi prøver å se følelser og behov bak tordenspråket.

Første gangen jeg tok modellen i bruk i en konflikt, ble jeg overasket over hvor kraftfull den var. Et krisemøte var kallet sammen for å takle utfordringen med å skaffe telefonlinje til alle gårdene i nabolaget. Konflikten startet under møtet da en eldre nabo sa til meg i sinne:

”Jeg er så sint at jeg kunne spytte på deg.”

Etter å ha studert Solspråk visste jeg om fire forskjellige måter å respondere på. To av dem var ikke anbefalt, nemlig – å legge seg flat, eller – å gå til motangrep. Jeg ville gi en behov-erkjennende respons.

Enten – å si ifra hvilket behov i meg som ikke var møtt for øyeblikket (selvempati), eller – å gjette hvilket behov som var kimen til ubehaget i min venn (empati). Jeg valgte det siste. Ett år i forveien hadde jeg kjøpt og lagt ut to km telefonlinje og koblet til tomter som jeg måtte krysse for selv å få telefon. De fleste andre i nabolaget hadde bare mulighet til mobiltelefon med dårlig dekning.

Slik var min respons: ”Så når du hører om min innsats for å skaffe telefon til meg selv og andre så blir du frustrert?”

Jeg fikk et rungende ”ja!”.

Jeg fortsatte: ”Ønsker du at arbeidet med anskaffelse av telefon i nabolaget inkluderer alle?”

Nok et rungende ”ja!”. Etter møtet fikk jeg en hjertelig klem og en god dialog med min nabo. Dette ga mer-smak.

I dag, ni år senere, er jeg glad for alle de gangene Solspråket har gjort meg i stand til å oppleve harmoni og kontakt, spesielt i forhold til min kone, min datter og meg selv.

Solspråk, kjent som Marshall Rosenbergs Non-violent Communication, er en tydelig, kontaktskapende og konfliktløsnende kommunikasjonsform.

Arvid Leeber har siden 1990 ivret for å utvikle økologiske samfunn i Hawaii USA og i Norge. I dag, ved Holt Økogrend i Vestfold. ■ ■ ■

Fra privat pionerarbeid til offentlig alternativ

Helsepedagogikk og sosialterapi i Norge i et historisk tilbakeblikk

Tekst BENTE EDLUND

Bente Edlund er helsepedagog og arbeider med en doktoravhandling om emnet; ”Annerledes pedagogikk for annetledes mennesker”

Den antroposofiske helsepedagogikken i Norge fikk sin begynnelse i 1938 da Solveig Nagell startet et barnehjem på Sletten Gård på Toten for det som den gang ble omtalt som åndssvake eller tilbakestående barn. Dette var mange år før man i Norge kunne tilby utdanning i fag som spesialpedagogikk og vernepleie, og Solveig Nagell hadde flere års studieopphold i utlandet bak seg. Hun hadde skolet seg for arbeid med tilbakestående barn på Lauenstein ved Jena i Tyskland, det første antroposofiske helsepedagogiske hjemmet som startet i 1924 under veiledning av Rudolf Steiner.

Før det hadde hun arbeidet med skulptur i Paris og studert kunstpedagogikk i Dornach i Sveits. Erfaring fra pionervirksomhet hadde hun fått ved hjemmene Sólheimar på Island og Mikaelgården i Järna. Det første kom i gang i 1930, det andre i 1935.

Solveig Nagells barnehjem var et privat tiltak i ordets direkte betydning. Hun eide institusjonen og levde og virket med en flokk på 16 til 20 barn, uten grenser mellom arbeid og fritid. Da hun fikk avløsning i 1946 hadde hun sin første fridag på åtte år. Slik var hun en representant for den private filantropien som er utgangspunktet for de fleste av de offentlige velferdstilbudene vi tar for gitt i dag. Samtidig var hun en velutdannet idealist som hadde faglige mål for det hun gjorde. Ut fra datidens system var barna som kom til Sletten klassifisert som imbesile og dermed vurdert som ikke-dannelsedyktige. Det offentlige tilbudet for slike mennesker bestod av pleiehjemmene Emma Hjorth i Bærum og Klæbu i

Foto Dag Balavoine

Trøndelag. På disse stedene var det ikke bare mangel på alt som kan kalles stimulering, men også en skrikende materiell nød. I kontrast til dette var livet på Sletten Gård fylt av kulturelle aktiviteter, friluftsliv og praktisk og formell opplæring, slik Solveig Nagell hadde lært under sin antroposofiske studiegang i utlandet.

Nagell ville det beste for sine, men slet med økonomien, både med underskudd og manglende oversikt. Da hun ble tvunget til å forlate stedet i 1958, var ikke utviklingen kommet lenger enn at ett av ankepunktene mot henne var at det ble brukt penger på blomster og bøker – unødvendige ting for barn som dette. Et nytt bestyrerpar Marie Jeanne og Arthur Ulrichsen overtok i 1959, nå på en ny eiendom på Kapp under navnet Granly Stiftelse. Dette var et sted som Solveig Nagell hadde kjøpt med tanke på tilbud for ungdom og voksne. Ulrichsens brakte stedet økonomisk og administrativt på fote, og en ny fase med mer systematisk opplæring og vekt på håndverksaktiviteter fulgte, ettersom ”barna” nå var blitt voksne. Marie Jeanne Ulrichsen hadde mye å bidra med på det kunstneriske området, ikke minst musikkalsk, og de som engang har opplevd beboerorkesteret på Granly, glemmer det aldri.

Solveig Nagell hadde arbeidet i det stille på Sletten Gård. Med den antroposofiske barnespesialisten dr. Karl Königs foredrag i Bergen og Oslo på begynnelsen av 1950-tallet, gikk helsepedagogikken i Norge inn i en ny og mer offentlig fase. Initiativet til besøket var tatt av den norske legen Margit Engel som var i arbeid på skolehjemmet Camphill utenfor Aberdeen. Camphill var blitt etablert i 1939 av en gruppe østerrikske flyktninger med jødisk bakgrunn, og hadde markert seg med en ny og radikal måte å tenke og praktisere handikapbehandling på. Idealer om nærhet og likeverdighet fikk sitt uttrykk i et sosialt og økonomisk fellesskap basert på familiegrupper og et aktivt kulturelt og ikke minst religiøst liv. Utgangspunktet var erfaringer som Karl König hadde med seg fra antroposofiske institusjoner på kontinentet. I Norge talte König om troen på den friske individualiteten i det handikapede barnet, om den enkeltes utviklingsmuligheter og betydningen av nærhet og kontinuitet i relasjonene. Dette var tanker som ellers først dukket opp i faglig sammenheng på 1960-tallet.

Også norske antroposofier gikk ut i offentlige debatter på denne tiden, og hevdet individets autonomi ovenfor et materialistisk menneskesyn som ville redusere mennesket til et rent produkt av arv og miljø. I 1955 kom så Jens Bjørneboes roman Jonas ut og skapte storm. Her ble en skole med Steinerskolepreg en slags nødhavn for en ordblind gutt, etter det som nærmest kan karakteriseres som mishandling i den offentlige skolen. Selv om Steinerskolelærere fremhevet boka som fiksjon, kan man ikke komme bort fra at Bjørneboe tok utgangspunkt i det faktum at Steinerskolen helt fra starten i 1926 hadde gitt ny en sjanse til mange barn med en fortid som outsiders og skoletapere. Jonas-emblemet kom til å henge ved Steinerskolen i årene fremover.

I umiddelbar nærhet til Steiner-skolen på Smestad i Oslo ble det på slutten av 1950-tallet etablert en liten spesialskole; Hestafivel helsepedagogiske skole, drevet av den entusiastiske pedagogen Bera Baalsrud. Skolen gav undervisning basert på Steinerskolens plan, men myndighe-

tene møtte virksomheten nærmest med et skuldertrekk, ettersom barna var diagnostisert dannelsesudyktige. Av denne grunn hadde ikke skolen formell status som annet enn et dag-hjem, og fikk tilskudd deretter. Skolen led under dårlig økonomi og midlertidige godkjennelser, og ble nedlagt da Bera Baalsrud trakk seg i 1976.

Blant dem som ble begeistret for Karl Königs foredrag i 1952, var ekteparet Kate og Paul Rieber. Kate Rieber var antroposof og hadde lenge gått med et ønske om å gjøre noe for vanskeligstilte barn. Nå ble det innledet et samarbeid med Camphill, og et legat med tanke på et barnehjemsprosjekt ble opprettet. Etableringen av Helgeseter helsepedagogiske barnehjem i Fana utenfor Bergen falt sammen med en blomstringstid for handikapsaken i årene etter krigen. I regi av private humanitære organisasjoner ble det samlet inn penger til en rekke institusjoner, av disse var kanskje Bakkebø ved Egersund den mest kjente. Stedene representerte noe nytt og bedre, fremfor alt materielt, og begeistringen var stor og tempoet høyt.

Også i Danmark fikk den antroposofiske helsepedagogikken fotfeste i disse årene. I 1953 var barnehjemmet Marjatta blitt startet i Hornbæk nord for København. I Helgeseters tilfelle gikk det kun tre og en halv måned fra beslutningen om å starte et hjem var tatt, til alle formaliteter var i orden og man kunne stikke spaden i jorden. Sommeren 1954 stod et flott nybygg med spesielle antroposofiske innredningsdetaljer ferdig. Helgeseter ble etablert som en Camphillinstitusjon og en gruppe medarbeidere med Margit Engel som styrer, var kommet over fra Skottland.

De sosiale ideene som Camphill representerte slo ikke uten videre an blant alle i det norske miljøet, og etter et knapt år kom det til brudd, og Camphillmedarbeiderne returnerte. I løpet av et kort og intensivt år hadde de likevel klart å legge et godt faglig fundament. Helgeseter ble ført videre under ledelse av Lilli Nøstdal som hadde praksis og utdanning blant annet fra Sletten Gård og det antroposofiske barnehjemmet Sonnenhof i Arlesheim i Sveits.

I skolen på Helgeseter ble det undervist etter Steinerskolens plan i

modifisert form, og en egen skolebygning ble reist i 1957. Fortsatt var ikke utviklingshemmede barn regnet som læringsdyktige og sikret rett til skolegang i et lovverk. Dette skjedde først i 1969. Skolen på Helgeseter ble frem til da ignorert av myndighetene, og man måtte stadig begrunne og forsvare det man holdt på med. I offentlig regi ble det satt i gang lignende virksomhet på Trastad Gård ved Harstad først 1962, så skolen på Helgeseter må regnes for landets første i sitt slag. Slik det var skjedd på Granly, utviklet også virksomheten på Helgeseter seg i retning av et voksentilbud. Spesielt var at flere av beboerne var multifunksjonshemmede. Det førte til at Helgeseter ikke bare fikk et verkstedstilbud og et kulturliv med flere store musikk- og teateroppsetninger, men også utviklet tiltak i terapeutisk retning. En avlegger fra Helgeseter ble bo- og arbeidstilbudet Rostadheimen i Arna, etablert av Åslaug og Edvin Nysæther i 1963.

En ny fase ble innledet i 1966 med etableringen Vidaråsen landsby i Vestfold. I de ti årene som var gått siden Karl König var på Helgeseter, var Camphill-konseptet blitt videreutviklet, fremfor alt gjennom etableringen av Botton Village i Skottland i 1955. Her ble landsbyideen lansert som et leve- og arbeidsfellesskap for unge og voksne. Ett av målene var å frigjøre den voksne psykisk utviklingshemmede fra rollen som evig elev og evig pasient. Man skulle tas opp i fellesskapet som den man var, ikke den man kunne bli. Identiteten ble knyttet til den enkeltes bidrag til helheten gjennom arbeidet. Dette var ideer som vokste fram innenfor den antroposofiske helsepedagogikken generelt på denne tiden, og som utviklet seg i praksis under betegnelsen sosialterapi. På Vidaråsen kom pionergruppen, foruten Margit Engel som nå kom tilbake fra Skottland, til å bestå av Trygve Thornæs og Phyllis og Ivan Jacobsen.

At landsbybevegelsen ble en suksess i Norge, handler om innsatsen til disse menneskene, men også om perfekt timing. Innenfor Helsevernet for psykisk utviklingshemmede (HVPU) var det tid for nye idealer, man var begynt å snakke om rettigheter og likeverd.

Fortsetter på side 22

Mennesker med psykisk utviklingshemning hadde krav på et liv i samfunn med andre (integrering) som i standard og kultur lå opp til det som ellers var vanlig (normalisering). Normaliseringens tidlige fase handlet først og fremst om oppgradering, nedbygging og en generell åpning av institusjonene. Landsbytanken var ikke bare i tråd med idealene, landsbyen kunne også vise fram en begeistrende praksis. Det var 70-tall og tid for kollektive samlivsformer og allmannamøter, grønn bølge og økologisk jordbruk, husflid og kultur, åndelig søken og antimaterialisme. Ungdom strømmet til landsbyene for å arbeide og lære, og tidligere institusjonspasienter fikk nytt liv som landsbyboere. Mange kom på studiebesøk, og Vidaråsen-landsbyen ble eksponert i reportasjer, blant annet i forbindelse med russens lysaksjoner. Det hele ble oppsummert i Nils Christies bok «*Bortenfor anstalt og ensomhet. Landsbyer for usedvanlige mennesker*», som kom i 1989. Boka, som ble oversatt til flere språk, er sannsynligvis den største boksuksessen i Norge noensinne med tema psykisk utviklingshemmede. Lysaksjonene blant annet, gav mulighet for videre vekst.

I perioden 1972 til 1989 kom flere landsbyer til; Hogganvik i Rogaland, Solborg på Ringerike, og Jøssåsen, Vallersund og Kristoffertunet i Trøndelag. Etableringene gav samti-

dig et puff til å starte Steinerskoler i disse distriktene. Parallelt rekrutterte landsbybevegelsen medarbeidere som siden gikk videre som lærere i Steinerskolene.

Samtidig rullet normaliserings- og integreringsbølgen videre. Nå var det ikke lenger bare tale om oppgradering og nedbygging, men om avvikling. Man var kommet fram til at noe slikt som en god institusjon per definisjon ikke var mulig. Gjennom den såkalte ansvarsreformen i 1991, ble omsorgen overført fra HVPU til kommunene. Både avvikling og kommunalisering var en utfordring for de antroposofiske virksomhetene. Gjennom forhandlinger med staten fikk Camphill til en særordning under sykehusloven, som sikret landsbyene videre eksistens, mens Granly, Helgeseter og Rostadheimen inngikk avtaler med sine kommuner, slik at også de kunne drive videre. Således er de ni nevnte antroposofiske virksomhetene i dag de eneste fellesskapene av en viss størrelse for mennesker med spesielle behov – det vi kan kalle institusjoner – som vi har i Norge.

1970- og 80-tallet var en vekstperiode for Steinerskolene i Norge. Mange nye skoler kom til. Parallelt foregikk nedbyggingen av spesialskolene, og for enkelte barn som hadde

behov for et trygt miljø og et allsidig tilbud, ble Steinerskolen et alternativ. Skolene fikk såkalte integrerte elever, og også andre barn som trengte særskilt hjelp. Helsepedagogikk og spesialpedagogikk utviklet seg som en integrert virksomhet ved Steinerskolene, og to steder; Hamar og Skjold fikk egne skoler i skolen med smågrupper og tilrettelagt undervisning. Opprettelsen av Helsepedagogisk Rudolf Steinerskole i Oslo i 1984, hadde tatt opp tråden der Hestafivel skole slapp. Senere kom en videregående skole med internat og tilrettelagt undervisning, Grobunn på Hedemarken, og Vidarskolen ved Trondheim, som gir en praktisk basert undervisning i et beskyttet skolemiljø til elever som har falt fra i andre sammenhenger.

Som jeg her har vist, har de antroposofiske tiltakene i flere faser fremstått som en avantgarde i sin samtid. I de siste årene har man imidlertid brukt mye krefter på kjempe mot en reform som mange mente ble for ensidig og radikal. Bak integreringsbevegelsen lå høye idealer om likeverd og fellesskap som ikke må tapes av syne, selv om mange har opplevd de kommunale løsningene som både substansløse og konvensjonelle. Problemet med sosial isolasjon i institusjonene, ble heller ikke løst med den kommunale integreringen. Her er det mulighet for antroposofisk inspirerte mennesker å komme på banen med ideer og virksomhet som evner å tilføre liv og entusiasme som omsorgsfeltet nå trenger; spenstige ungdomstiltak, bokollektiv i byen og åpne verksteder i samarbeid med kunstnere, eller hus i landsbyen for familier som ikke bare består av sosialterapeuter. Nye ideer og virksomheter har ikke bare verdi i seg selv, men vil på sikt bety et være eller ikke være for et alternativ med en 70-årig historie i Norge.

Homogenitet er ikke det som preger mennesker med spesielle behov som gruppe, og det bør komme til uttrykk gjennom et mangfold av løsninger. Medstrøms eller motstrøms – blant annet det siste begrunner viktigheten av et antroposofisk alternativ.

■■■
Artikkelen er hentet med velvilje fra Steinerskoletidsskriftet.

Arkivfoto

Husapoteket

Antroposofisk medisinske råd til bruk i hjemmet

Inge Raknes
Antropos Forlag, Oslo, 2006

Anmeldt av Ruth Wilson, ansvarlig for helse og medisin, Solborg Landsby.

Tittelen beskriver akkurat hva denne boken handler om. Boken er kort, hoveddelen er på bare 62 sider. Den er lett å forstå, trykket i pene farger og med fine illustrasjoner.

Boken er både interessant å lese og lett å bruke. Alt er enkelt og kort sagt, men med nok forklaringer og beskrivelser slik at man lett kan slå opp på forskjellige symptomer eller sykdommer og straks finne gode råd og løsninger. Hvis man har denne boken ved medisinskapet – og bruker den – kan man unngå mange legebesøk.

Alle de legemidler som er nevnt er lett tilgjengelige her i Norge, og er produsert enten av WALA eller WELEDA. Boken gir brukbar informasjon om urter, omslag og oljebading. Man finner også ut om førstehjelp, og måter å behandle forskjellige infeksjoner og barnesykdommer på.

Denne lille bok av Inge Raknes, en velkjent antroposofisk lege med mange års erfaring, inneholder akkurat riktig mengde informasjon uten å forvirre leseren.

Hjertelig anbefalt! ■ ■ ■

Spirit Healing

Bob Woodward, utgitt av Floris Books, 2004.

Anmeldt av Jan Bang

Det kryr jo av alternativmesser i vår tid. Selv min lokale by, Hønefoss, hadde sin egen alternativmesse for en tid siden, med rekker av spåkoner, og rader av aurafotografer. Nå er det jo lett å gjøre narr av denne voldsomme eksplosjon av interesse for det eksotiske og underlige, men det er noe som ligger i vinden, som Steiner også forutså for lenge siden. Det er en stigende søken etter den åndelige siden av vår tilværelse. Mange har hatt nok av det monotone materielle og begynner å bli klar over at det finnes en annen side av livet, der ånden, sjelen og ikke bare det materielle råder.

Da er det fint å finne denne lille, beskjedne boken som har som mål å se på "spirit healing" i lys av Steiners antroposofi.

Bob Woodward har de beste forutsetninger til denne oppgaven. Han har vært aktivt engasjert i helsepedagogikken i over 30 år, bosatt i Camphill. Han har vært en aktiv terapeut i "spiritual healing" i over 25 år, er medlem av både "Bristol District Association of Healers" og "World Federation of Healing". Han har utgitt en bok om autisme også.

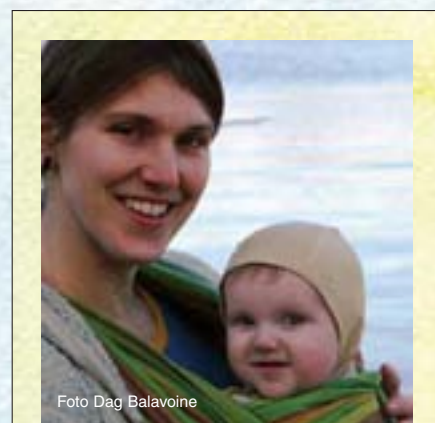
Boken definerer hva "spiritual healing" består av, psykisk, paranormal, terapeutisk berøring, Reiki, Johrei, Mari-el, SHEN terapi og håndspåleggelse. Den går inn i hva Steiner hadde å si om psykisk og magnetisk healing og håndspåleggelse, og viser at her er det flere indikasjoner at Steiner stilte seg positivt til denne form for terapi, i alle fall i prinsippet. I konklusjonen siterer han Steiner:

"Alle disse helbredende handlinger, avhengig av det vi kan kalle en "sjel-åndelig helbredende prosess", må ha den egenskap at uselvisk kjærlighet er en del av prosessen. I en eller annen form er all sjel-åndelige helbredelse avhengig av en strøm av kjærlighet – som vi heller inn i en annen person som balsam. Alt det vi utfører i denne sfæren må være fundert på kjærlighet."

Dette er en bok for vår tid, en tid hvor antroposofien rekker ut mot andre impulser for å finne sine naturlige samarbeidspartnere. Her er det ikke snakk om erobring, verken den

ene eller den andre veien. Det er ikke foreslått at antroposofisk medisin skal fortape seg i eksotiske terapier som Reiki eller healing, det er heller ikke meningen at antroposofisk medisin bare skal bli en del av homeopati eller noe annet. Her er det snakk om samarbeid mellom nære, men ulike systemer, en gjensidig forståelse og villighet til å se hvor den ene egner seg bedre eller er komplimentær med en annen. Det er en bok som leter etter partnere men ikke undersetter. ■ ■ ■

Vallersund Gård beriket med en ny generasjon

Gratulerer til Anita og Falko som nybakte foreldre til Carl Ivar Brande Gäumann Pelcz

Med dette har Vallersund Gård igjen blitt beriket med en ny generasjon.

Sannheten og frihet

Tatt fra "The Mission of Truth" av Rudolf Steiner, oversatt av Dag Balavoine og Jan Bang.

Dikteren Coleridge skrev et sted noe som viser hvordan mennesker burde forholde seg til sannheten. Han sier; at de som elsker Kristendommen mer enn sannheten selv, snart vil finne ut at de elsker sin egen kristne sekt mer enn kristendommen, og deretter at de elsker seg selv mer enn sin egen sekt.

Det ligger mye bakom disse ordene. Mer enn noe annet viser de at å streve mot sannheten leder oss direkte til den menneskelige degenererende egoismen. Kjærligheten til sannheten er den eneste kjærlighet som setter selvet fri. Og med det

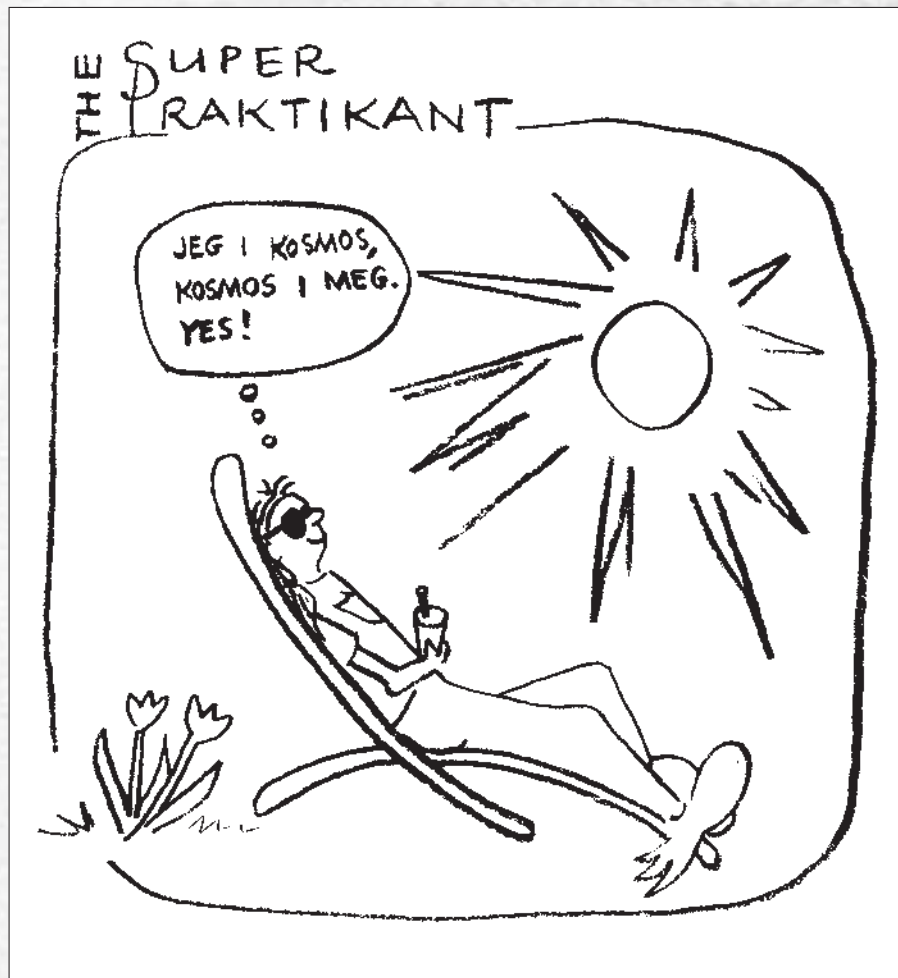
Foto Borgny Berglund

samme mennesker prioriterer noe annet faller de uvilkårlig som offer for selvskheten. Dette er det eneste vi kan forvente oss dersom vi har mindre respekt for sannheten enn noe annet. Dette viser sannhetens

uforsønlighet, men også dens storhet og den enorme betydning den har for fostringen av den menneskelige sjel. Sannheten tilpasser seg ingen, men bare ved hengivelse til sannheten kan sannheten bli funnet. Med en gang menneskene foretrekker seg selv og sin egen oppfatning av sannheten blir de antisosiale og skiller seg ut av det menneskelig fellesskapet. Se på de som ikke bestreber seg på å elske sannhetens egenverdi, men i stedet stiller opp sine egne forestillinger om det som er sant. De viser ingen hensyn til det som ligger utenfor innholdet av deres egne sjeler og blir de mest intolerante av alle. De som elsker sannhetsopplevelsen i sine egne forestillinger og meninger, vil ikke kunne tolerere andre som søker sannheten langs andre veier. De setter hindringer i veien for andre som kommer fra forskjellige bakgrunner, og som derfor får andre forestillinger. Derfor oppstår det så ofte konflikter i livet.

En ærlig bestrebelse etter å finne sannheten leder til forståelse mennesker mellom, mens kjærlighet til sannhet ut av personlige motiver, leder til intoleranse og rasering av andres frihet. ■■■

Teksten fant vi på forsiden av *Camphill Correspondence* jan/feb 07.

Ålene og laksenes vandring

Landsbyliv fortsetter her med et nytt kapittel fra boken "Broder dyr" av Karl König. Hans goetheanistiske og annerledes tenkende forskning kan glede og inspirere enhver som leser han. *Red.*

Oversatt av SIGRUN BALAVOINE

Vandring

I de siste årene har naturforskere, og da spesielt zoologer og paleontologer, holdt pusten på grunn av et oppsiktsvekkende funn. Noen av de eldste fiskene i jordens historie, som vitenskapen hadde antatt var utdødd for ca. 60 millioner år siden, ble funnet i live og hentet opp fra dypet i Det Indiske Hav. Den første ble funnet 22. Desember 1938, men den fikk ikke særlig stor oppmerksomhet i forvirringen omkring den kommende verdenskrigen. I 1956 ble åtte eksemplarer fisket opp. Den siste i november 1954, ble til og med brakt i land levende, men døde senere siden den ikke ble tilstrekkelig beskyttet for solens lys.

Navnet til denne gruppe fisk er Coelacanthidae. Til tross for "kampen for overlevelse" og "naturlig utvelgelse", har disse fiskene beholdt samme form som sine brødre og søstere som ble funnet som fossiler fra den tidlige Mesozoiske tid, den Triaske periode, på Grønland, Sydafrika, Madagaskar og Australia. Denne oppdagelsen gav et merkbart slag til Darwins teori om artenes opprinnelse. Men det som er enda viktigere er at vi i dag har levende vitner fra en meget tidlig periode i jordens historie. Deres eksistens danner en bro, fra en tid som man inntil nå trodde var utdødd, inn i vår tid, uten noen forandring i form og levemåte.

Disse åtte skapningene fra urtiden kom opp fra den dype sjøen rundt Madagaskar og Sydafrika. Framtiden vil kanskje synliggjøre andre slike hemmeligheter. På denne måten vil den agnostiske vitenskapen vise hvor loslitte mange av deres betraktninger om organismenes utvikling er.

Latimeria, dette var navnet som ble gitt til denne urfisken, er bare et av de tegn som vil bli fulgt av mange, men

som også har hatt noen forløpere. Blant dem er oppklaringen av ålenes mysterium.

Kun relativt nylig, i de første to tiår av det tyvende århundre, har et betydningsfullt lys blitt kastet over ålenes vandring. Allerede i 1890-årene identifiserte den italienske naturforsker Grassi (1854-1925) larveformer av den europeiske ålen, og viste at den lille fisken *Leptocephalus* som inntil da var blitt sett på som en egen art, ikke er noe annet enn larver som ålene utvikler seg fra. I begynnelsen av det tyvende århundre tok den danske forskeren Johannes Schmidt opp denne ledetråden og fant, gjennom årelange og meget smertefulle undersøkelser, at Saragossahavet er det felles opprinnelsesstedet både for de europeiske og de amerikanske ålene. Det er deres vugge og sannsynligvis også deres grav.

Slik kunne et, inntil da, nesten utrolig biologisk fenomen bli klart synlig. Ålene vandrer i regelmessige tog, mens de gjennomgår sine larvestadier, fra Saragossahavet tvers over Atlanterhavet inntil de når Europas kyster. Denne reisen tar omkring to til tre år. Derfra går de oppover elvene, mens de vokser seg store og sterke, og etter et opphold på tre til fire år, vender de tilbake til Vest-India.

"Nach der Saragosso-Sea!
Wo es am dunkelsten
Tiefsten und dunkelsten
Dort ist das Ziel, der Beginn und das
Ende uns
Liebe und der Tod."

"Til Saragossahavet!
Der det er mørkest
Dypest og mørkest,
Der er målet,
Begynnelsen og enden for vår
Kjærlighet og død."

Slik er det den Nederlandske poet Albert Verwey (1865-1937) lar ålene snakke. Og slik er det sannsynlig, at "begynnelsen og enden" venter dem der. Men hvorfor er det slik, at etter år med vandring gjennom åpen sjø, går millioner på millioner av dem opp i elvene? Alt det som er blitt tenkt og sagt om dette til nå, har vært sett og forstått så menneskelig, altfor menneskelig. At ålene, for eksempel, skulle finne bedre levevilkår i elvene eller de skulle bli trukket dit hvor "forjengerne" deres hadde vært, og annet tenkbart tøv som er blitt antydnet. Levevilkårene er meget vanskeligere og farligere enn i det åpne havet. Og hva betyr ordet "farlig" for et dyr? Og hva betyr for et dyr tanken om "bedre eller dårligere levevilkår"? Hva betyr det for et dyr å snakke om instinkt? ■ ■ ■

På søken etter en gårdsindividualitet: Kristoffertunets gårdsdrift på Rotvoll

En av de viktige begrep som Rudolf Steiner presenterte for det biodynamiske impulsen i Landbrukskurset 1924 er gårdsindividualiteten; bestrebelsen for å gjøre hver gård til en egen enhet, med balanse mellom jord, planter, dyr, mennesker, og hvor de kosmiske krefter kan virke inn.

Tekst og foto SOILI TURUNEN

Rotvoll Nedre gård har vært en av de lystgårder som formuende kremmere bygget utenfor byen Trondheim. Her kunne de ha sine selskaper og tilstelninger og bo om sommeren. I andre delen av det 19. århundret ble denne plassen gjort om til et psykiatrisk sykehus, hvor gårdsbruket var en viktig del av det tilbudet pasientene fikk. Det er dette gårdsbruket som ble nedlagt i 1980-åra. Størsteparten av jordene ble solgt til nabogårder, overtatt av kommunen som friluftareal eller omregulert til næringsendemål,

Grunnstensnedleggelse i gartneriet for det nye drivhuset.

bl.a. Statoils forsknings- og kontorbygg. Kristoffertunet ble etablert høs-

ten 1989 og tok etter hvert over drivhusene og gartneridriften.

1. Klasse på vei til sauesanking.

Gårdsbygningene og noe av jordene ble kjøpt i 2001 av Stiftelsen Rotvoll gård, en eierstiftelse, hvor Landsbystiftelsen og Steinerskolen på Rotvoll deler lag. Jordbruket er en fellesinteresse som binder de to initiativene sammen i å ta vare på en del jord som gjennom århundrer er blitt pleiet og tatt hånd om. Byantikvaren vil ha sitt ord med i laget når vi gjør noe med byggemassen.

Hvordan kan vi da finne balansen på en gård hvor jordarealet som vi eier er ca 25 dekar dyrkbar areal. I tillegg forpakter vi fra fylket ca 120 dekar beite, som delvis kan brukes som eng for fôrproduksjon. Beiteområdene er regulert som friluftareal for Trondheim kommune og må være tilgjengelig for turgåere (uten sinte okser eller værere!).

Området bærer preg av en gammel lystgårdshage med sine gamle

løvtrær og busker og er godt egnet til grønnsaksproduksjon.

Gartneriområdet ligger i le av gårdsbygningene og urtene vokser godt i vår urtehage, også den mye varmekrevende lavendel. De gamle drivhusene ble i høst revet ned og vi venter på at et nytt settes opp i løpet av våren. Steinerskole-elever får en del undervisning i gartneriet og på gården.

Det økologiske hus, Corona safteri, Rotvoll bakeri og landhandel er også en del av gårdstunet. Transport av varer inn og ut foregår daglig. Det som blir vår del av varestrømmen er bær- og fruktrestene av safteriproduksjonen. Det blir tidvis mye kompost av det. Og hønene gleder seg over brødrester. Veveriet tar imot kirsebærstein for varmeputer. Vi dyrker litt bær og rabarbra for safteriet og kan utvide dette samarbeide videre.

De gamle gårdsbygningene er et viktig skjelett som er igjen fra gamle

dager. Nå er de delvis bygget om til klasserom og verkstedlokaler. Våre 7-8 sauer og vær er huset inn i en provisorisk hjørne og blir 4 morgener i uken fôret og pleiet av glade skoleelever, og resten av uken og ferier av gårds- og gartnerifolket på Kristoffertunet.

Veveriet tar imot all vår ull og foredler den til vakre, solide gulvtepper. Også en del av vår pilproduksjon (planteskole for flette -og gjerdepil) blir forvandlet til løpere i veveriet. Noen få høner tripper i en brakke ved gartneriet og skolen har sine høner i en annen del av det gamle fjøset. Behovet for et mer egnet lokale for husdyrhold er prekært og meget omdiskutert de siste årene.

Og mennesker – de har vi mange av. Alle Kristoffertuningene som arbeider litt her og der (noen også i byen på et annet verksted), alle de som kommer på dagtid til verkstedene og gartneri, nesten 100 skoleelever på

Steinerskolen på Rotvoll (inkludert Vidarskolen), lærere, tømrere osv. Og i tillegg mange turgåere om kveldene og i helgene.

Det som er tydelig er at det finnes mange forskjellige interesser og intensjoner på gården. Hvordan kan gårdsindividualiteten begynne å "tale", å synliggjøre seg selv? Vi må lytte enda mer, la disse puslebitene bli til et helt bilde. En god hjelp i prosessen er en formulering av gårdsindividualiteten for en søknad om Demeter-godkjenning som vi står midt opp i. For en ting er klart; vi vil på dette stykke jord synliggjøre mulighetene innenfor det biodynamiske dyrkningsmetoden, bruk av preparater, arbeide med så- og innhøstningstider osv. Kanskje blir det også mulig å drive litt forskningsvirksomhet, frødyrking etc.? ■■■

JUBILEUMSTILBOD!

Fagbladet Økologisk Landbruk inneheld fagartiklar om praktisk økologisk jord- og hagebruk frå inn- og utland. Ringleiarar frå heile landet skriv artikkelane. I tillegg publiserer fleire forskarar artiklar i bladet. Dette gjer at du får ta del i den nyaste kunnskapen innan økologisk landbruk. Bladet kjem ut med 4 nummer i året.

Les meir om oss på <http://okologisk.lfr.no>

Øko logisk 25 år
landbruk

Ja takk!

- Eg vil abonnere på Økologisk Landbruk i 2007 for 150 kr (ordinær pris 350 kr/år)
- Eg vil gjerne ha eit gratis prøvenummer
- Eg vil gjerne gje eit gåveabonnement til

Namn:

Adresse:

Sendast til: Økologisk Landbruk BA
Reddalsveien 215, 4886 GRIMSTAD

E-post: okologisk.landbruk@lfr.no
SMS: 918 70 893

En ny bok om Hildegard av Bingen

Som mange av leserne vil vite var Hildegard en av middelalderens mest kjente kvinner. Hun gjorde en fremragende innsats på en rekke områder.

Tekst PER ØVERLAND

Hun ble som ung adelsdame nonne og klostergrunnlegger og gjorde ypperlig innsats innen medisin, musikk, bildekunst og ernæringsstudier. I tillegg var hun forkynner, teolog og forfatter som ble lyttet til både av vanlige folk og av høye geistlige helt opp til paven. Hun er merkelig aktuell i dagens miljø- og ernærings situasjon. Derfor er det ikke underlig at hennes bøker trykkes på nytt. Det er kommet et ras av bøker om henne på de store verdensspråkene. På norsk er det kommet 3 bøker om Hildegard. I 1996 kom Cecilie Løveid's *Rhindøtrene*, og i 1998 kom Randi Gundersen Genz med *Hildegard von Bingens Urtehage*. Den nyeste boken, som her skal omtales, er Kristin Sprauten Sjursen, *Hjulet og navet*, Trondheim 2006.

Boken tar opp helt sentrale temaer hos Hildegard, nemlig hennes guds-

oppfatning og menneskesyn. Moderne forkjempere for kvinnens rettigheter og likestilling har tatt opp tanker hos Hildegard som faktisk var en slags forløper for deres kamp. Hun utformet et menneskesyn med mennesket, både kvinne og mann, som ansvarlige og kreative. Hennes oppfatning av natur og menneske er som små økosystemer innfelt i en større økologisk sammenheng. Hun vil vise at mennesket er underlagt kosmiske lovmessigheter. Hennes etikk er basert på visdommen i universet selv. Også hennes gudsoppfatning er spesiell.

Boken er utstyrt med en rekke av Hildegards egne bilder i farger. Boken er en redigert utgave av en hovedoppgave i kristendomskunnskap ved Norges teknisk-naturvitenskaplige universitetet, NTNU, i Trondheim og som fikk en meget god karakter. ■ ■ ■

Boken kan bestilles hos forfatteren Kristin Sprauten Sjursen, Storvika, 7820 Spillum, kri-sju@online.no • Tlf 74 27 65 76 Boken koster kr. 150.-

Cogito - Forum for kunst, filosofi, litteratur og samtid

Tidsskriftet Cogito vil være et møtested for spirituelt og skapende arbeide. Rudolf Steiners frihetsfilosofi og erkjennelsesvei er en inspirasjonskilde.

Temaene vi tar opp kommer til syne gjennom fordypende artikler, intervjuer, diktning og gjendiktning.

Utkommer to ganger i året

Bestillinger sendes til:

Axel Bojer
Flafjellet 20a
1454 Fagerstrand
post@forumcogito.no
www.forumcogito.no

90,- for nummer 12 (+ porto)
50,- for eldre numre (+ porto)
180,- for ett års abonnement

ATTACHMENT, SEPARATION AND LOSS:

The challenges of working with parents of adolescents with special needs

COURSE OUTLINE

The Content will largely be drawn from the mainstream genre, in particular from work originating from John Bowlby and Elizabeth Kubler-Ross. It will link in with both Rudolf Steiner's and Dieter Brull's work. I will focus on bringing a family systems perspective with which you may not be so familiar, and on developing coaching/counselling skills based on this perspective. I hope you will find that much of this course will increase your repertoire of skills for your current work with individuals (and their families) too.

ATTACHMENT

We will look at and discuss the three basic attachment styles and how they manifest themselves in our interaction styles with others throughout our lives. We will focus particularly but not exclusively on the nature of the parental bond in childhood and adolescence and how it can impact on many other aspects of functioning.

SEPARATION

We will look at separation from a family systems perspective. We will concentrate on processes of individuation from the family of origin and some accompanying challenges, with particular reference to adolescents with special needs.

LOSS

We will look particularly at the impact of anticipatory and disenfranchised grief in family systems, using a lens adapted from Elizabeth Kubler-Ross's work on Grief and Loss. The Process will be dialogue-based in order to ground the systemic constructs in personal experience and observation, together with some small group work and role-plays for practising particular coaching skills and processes that you might use with parents. The overall Focus will be on developing tools and skills for identifying preferred and achievable futures for the adolescents and their parents, based on an understanding of past events and present circumstances. There will be some preparatory reading, which is recommended but optional.

PARTICIPANTS, DATE AND PLACE:

Maximum numbers about 20, and they need to have a working command of English.

This course will run at Vällersund Gård over two days: Wednesday 23rd May (evening) and Thursday 24th May (all day). Cost: According to the amount of participants the costs are between 500 kr – 700 kr.

PRESENTER:

Maggie White was born in the UK, raised in Uganda and lived and worked in Camphill during the 1980's and early 1990's. She lived in Botton Village for some years before pioneering the Larchfield community on Tees-side. As preparation for Larchfield, she took part in the first Youth Guidance Seminar. Later she completed the training in Speech Formation, and more recently spent a year as a guest student at the Stuttgart Priest Seminary.

She has lived in Perth, Western Australia for the last fifteen or so years where she has been working with groups and communities who tend to be peripheral to mainstream society: street-present youth, indigenous and refugee youth and their families and communities, problematic substance users and their families.

Maggie was instrumental in setting up the Anthroposophical Orientation and Teacher Training Courses in WA, and in building a vibrant Christian Community congregation in Perth. Through it all, she has maintained an enduring passion for effecting change at systemic levels by inspiring people to work cohesively. She has degrees in Leadership and Management, Couple and Family Counselling, and Classical Civilization. She feels that her proven ability to span the humanities, social sciences and business disciplines means she can rightfully call herself a generalist! She's passionate about generating creative solutions to complex situations - whether personal or organizational, social or economic, or a combination of all these factors.

Maggie's strengths are coaching and facilitating, strategic foresight and project development. She is currently working as a freelance consultant and facilitator. All of her work is oriented towards achieving preferred futures.

Maggie White
maggiwhite@inet.net.au

Herculeia Consulting
www.herculeia.com.au
 +61 8 9335 9570

Ferieleir 2007

På Asbjørnsen og Moe Hus
Seminarsenter 4. – 11. juli 2007

Vi tilbyr en ukes sommerferie på Ringerike!
Du kan slappe av og du kan være aktiv.
Og du kan treffe landsbyboere fra andre
steder i Norge.

Vi tenker oss aktiviteter som:

Krokkleiva • Kongens Utsikt og Hadeland Glassverk
En dag i Oslo • Bading i Randsfjorden og grillfest
i skogen • Vikingbåt tur • Kinokveld • Spill • Moro
Besøk på Solborg • Tusenfryd!

Været vil være med å bestemme når og hva,
det samme kan du!

TID: Ankomst aftens 4. juli. Avreise morgen 11. juli.

PRIS: Oppholdet koster 5.500,- pr deltager.
Det dekker alle utgifter. Kost, losji og kostnader
ved fellesaktiviteter, som inngangsbilletter o.l.

PÅMELDING: Så snart som mulig, og senest 1. juni.

Vi trenger et minimum deltagere for å sette i gang,
samtidig som det er begrenset plass.

De som har behov for mye hjelp, må ha med
seg ledsager.

PÅMELDING TIL:

Telefon: 32 13 30 58

Mobil: 45 85 29 40

Epost: seminarsenter@camphill.no

Bankkontonr: 1254 05 18430

Camphill landsbyene – noe for deg?

Landsbyene er integrerte livsfellesskap der usedvanlige
mennesker med ulike behov for bistand og hjelp lever
side om side med medarbeiderne i et levende og aktivt
samfunn.

I arbeidstiden er alle sysselsatt med landsbyens mange
oppgaver; håndverk i forskjellige verksteder, jordbruk,
matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til
natur og mennesker. Arbeidet gir livsnære erfaringer
og har en positiv og styrkende virkning. Familiehus og
verksteder, hverdag og fest danner grunnlaget for et
spennende og utfordrende liv i et internasjonalt miljø.
I landsbyene pleies et variert kulturliv med teateropp-
førelser, sang og musikk, høytidsfeiringer og utflukter.

For nye medarbeidere tilbyr landsbyene et introduk-
sjonskurs i landsbylivet og antroposofi, og en treårig
yrkesveiledende utdanning i helsepedagogikk og
sosialterapi.

For deg med spesielle behov gir landsbyen en trygg
hverdag sammen med likesinnede der dine evner og
muligheter kan utvikles gjennom opplæring, arbeid i
verkstedene og det sosiale og kulturelle liv.

Camphill er et landsdekkende tilbud og eies av
Landsbystiftelsen som driver 6 landsbyer i Norge –
3 i Trøndelag, 1 på Vestlandet og 2 på Østlandet.

Er du interessert? Ta kontakt:

Dialogos – Ressurscenter for Sivile Initiativer

Holbergs pl. 4, 0166 OSLO

Telefon 21 69 77 70 Telefaks 21 69 77 75

Epost: post@camphill.no

www.camphill.no

Opplysninger om Landsbystiftelsen

Bakgrunn

Camphill-bevegelsen ble startet i 1940 i Camphill, en liten landeieendom ved Aberdeen i Skottland. Det var en gruppe krigsflyktninger, med den østerrikske legen Karl König i spissen, som her grunnla en skole for barn med spesielle behov. Da disse barna var ferdige med skolegangen, ble den første Camphill-landsbyen opprettet. Nå var det ikke lenger undervisning og oppdragelse som var siktemålet, men en livsform tilpasset den voksne alderen.

Arbeidet i Camphill-landsbyene er inspirert av antroposofien som i stor grad er basert på Rudolf Steiners (1861-1925) verk. Sentralt står bevisstheten om alle menneskers likeverd og menneskelivets åndelige perspektiv. Menneskets innerste vesen forstås i forhold til en større utviklingsprosess, overordnet livets ytre forhold og begrensninger. I en Camphill-landsby har derfor alle den samme rett til meningsfulle livsoppgaver og et innholdsrikt liv.

Det finnes ca. 100 Camphill-landsbyer og -skoler fordelt på flere konti-

nenter. De fleste ligger i Europa og Nord-Amerika, men det er også landsbyer i drift i Afrika, samt noen små spiser i Asia. De norske Camphill-landsbyene har gitt praktisk og økonomisk støtte ved etableringen av landsbyer i Russland, Estland, Latvia og Tsjekkia.

Alle har et arbeid å gå til

De fleste Camphill-landsbyene er bygget opp rundt en biodynamisk gård med kuer, hester, griser, sauer, høns og andre dyr. Det dyrkes frukt, korn og grønnsaker til eget bruk og for videreforedling og salg. Mange av arbeidsoppgavene er knyttet til stellet av dyrene og dyrkingen av jorda. Dette er konkrete gjøremål der den enkelte kan finne sine oppgaver tilpasset evner og behov. Friskt luft, en varm hesteflanke, snøttende grisunger, fisk i en dam, grønnsaker som vokser, våronn og vedhugging; alt dette er hverdag og arbeid i en Camphill-landsby. Ved noen av landsbyene gir fjorden eller havet muligheter for fiske. Naturnære og utviklende virksomheter prioriteres når nye arbeidsplasser skapes.

Foto Jan Bang

I tillegg til jordbruk har hver landsby forskjellige håndverksaktiviteter, blant annet snekkerverksted, bakeri og verksteder for tekstil og keramikk. Overalt legges det til rette slik at mennesker med ulike funksjonsnivåer arbeider side ved side. Flere av landsbyene har egne butikker hvor både matvarer og håndverksartikler er til salgs.

Husarbeidet er en vesentlig del av virksomheten. Husene skal stelles og måltidene forberedes. Folk er sultne etter en god dags arbeid. Det er en målsetting at alle har oppgaver å utføre som dekker reelle behov i landsbyen, verkstedet eller nabolaget, og at alle utfører sitt arbeid etter egne evner og muligheter.

Livet selv er en kunstart

Kunst og kultur vever seg inn i alle aspekter av landsbylivet og skaper inspirasjon og glede i et større perspektiv. I skuespill, dans, musikk, sang, maling eller modellering lokkes de kreative evnene frem som finnes i alle mennesker.

Fortsetter på side 32

Foto Jan Bang

LANDSBYSTIFTELSEN

Foto Borgny Berglund

Like før hele landsbyen setter opp et skuespill til jul eller sankthans, er atmosfæren full av forventning og prestasjonsglede. Noe stort skal skje, og alle gir det beste av seg selv for at forestillingen skal lykkes. Feiringen av årets høytider er kulturelle og sosiale høydepunkter i landsbylivet. De kristne høytider gir inspirasjon til å søke i dybdene av livets gåter.

Det sees lite på fjernsyn, men kino finnes, enten i selve landsbyen eller i nærmiljøet. Landsbyene gjestes jevnlig av musikere og andre kunstnere. Det legges forøvrig vekt på aktiviteter hvor alle kan være med, og hvor medskaping gjør tilskurollen mer meningsfull.

Utdanning

Det er mulig å gjennomføre et studium ved Landsbyseminaret mens man arbeider i en av Camphill-landsbyene. Det første året er et introduksjonsår der de grunnleggende ideene for landsbylivet studeres. Etter dette kan man fortsette med Grunnkurs i Helsepedagogikk og Sosialterapi, som er en treårig norsk grunnutdanning som gir fagbrev. Grunnkurset tar sikte på en helhetlig og allsidig utvikling av kunnskaper og ferdigheter med integrering av teori, kunstneriske øvelser og praksis.

Det daglige arbeidet med mennesker med behov for særlig omsorg og støtte danner tyngdepunktet i læreprosessen. Det finnes et fjerde år på høyskolenivå som kan gjennomføres i Sverige, Tyskland eller Sveits. Utdanningen tilbys gratis til medarbeidere som bor og arbeider i landsbyene.

Lære å leve, lære å bo som voksen

Enten det gjelder ønsket om et livslangt engasjement eller et tidsbegrenset opphold for å tilegne seg nødvendige ferdigheter, kan landsbyene gi omsorg, livskvalitet og utvikelingsmuligheter.

Å bo i en landsby betyr å finne sin plass i et fellesskap i hverdag og fest, i fritid og arbeid. Gjennom menneskelig nærhet og gjensidig innsats for livet i landsbyen, dannes en trygg og utviklende atmosfære. Her oppstår et levende miljø som stimulerer den enkelte til å ta ansvar for seg selv og for andre.

Slik øves kunsten å skape et hjem: De omsorgstrengende og medarbeiderne danner husfellesskap. Her holdes mange av de tradisjonelle familieverdiene i hevd. Alle måltider er felles. Landsbyene er opptatt av god bordkultur. Ofte utgjør gårdens egne produkter et innslag i menyen, noe som innebærer både velsmakende og sunn kost. Økologisk bevissthet kjennetegner alle aspekter av landsbylivet: matvarer, jordbruk, byggematerialer, energiforvaltning og resirkulering.

En levende og menneskevennlig arkitektur preger landsbyene. Husene er moderne utstyrt, og det er lagt vekt på fargevalg og materialkvalitet i innredningen. Det finnes hus i ulike størrelse, fra små én-familie-hus til storhusholdninger med plass til 10-12 mennesker. Egen hybel kan også tilbys.

Økonomi og finansiering

Landsbystiftelsen mottar statsstøtte til driften i form av et rammetilskudd fra Sosial- og helsedirektoratet. Det er ment å dekke bo-, arbeids- og fritidstilbud.

Arbeid er en vesentlig side av landsbylivet, og landsbyboere og medarbeidere står side ved side om mange av oppgavene i landsbyen. Det var fra starten av klart at landsbyene ikke ville vurdere lønn i forhold til arbeidsinnsats. Konsekvensen av dette ble at ingen i landsbyen, verken medarbeidere eller landsbyboere får lønn i vanlig forstand, men hver enkelt får sine individuelle behov dekket. Landsbyboerne tilgodeses via driftsregnskapet og mottar sin

Foto Dag Balavoine

ordinære trygd som lommepenger, mens medarbeiderne forvalter de budsjetterte lønnsmidler i fellesskap. Både Landsbyboerne og medarbeiderne betaler for kost og losji til stiftelsen. I tillegg mottar landsbyboerne bostøtte fra Husbanken.

Rammebidraget fra staten gir rom for vedlikehold og noe oppgradering av bygningsmassen, men all nyetablering må realiseres gjennom gaver. En slik felles økonomi, der landsbyenes mennesker bestreber seg på en broderlighet overfor hverandre, har vist seg å være fruktbar. Sammen med gaver og bidrag fra mange hold er det blitt mulig å bygge kulturbygg og aldershjem, verksteder og andre hus, som det ellers ikke ville ha vært kapital til å realisere.

Gjennom nittiårene har de norske landsbyene engasjert seg i utviklingen av Camphill-landsbyer i tidligere øst-blokkland.

Den som måtte ønske å vite mer, eller kanskje være med på å støtte Landsbystiftelsens bestrebelse, kan ta kontakt med:

Landsbystiftelsen i Norge

Vidaråsen Landsby, 3158 Andebu
E-post: dag.balavoine@camphill.no
Bank: 1254 05 01880
Internett: www.camphill.no

Søknad

En søknad om plass i landsbyen rettes til den enkelte landsby. Landsbyene mottar mennesker med psykisk utviklingshemming og andre voksne med særlige omsorgsbehov. Søkeren må være over 18 år gammel. Nye beboere til landsbyen tas etter dette kun inn på bakgrunn av kommunale søknader. Det er vanlig at søkeren inviteres til en personlig samtale og et besøk i landsbyen. Dersom interessen er til stede, vil det arrangeres et prøveopphold.

Dersom du ønsker å arbeide i en av landsbyene for kortere eller lengre tid, ta direkte kontakt med det aktuelle stedet. Camphill-landsbyene tar også i mot unge mennesker som ønsker et praksisopphold før eller under studietiden. ■ ■ ■

Virksomhetene i Landsbystiftelsen

Foto Dag Balavoine

VIDARÅSEN

Vidaråsen er den eldste og største av landsbyene i Norge og ligger i Andebu i Vestfold. I dag bor det omkring 150 mennesker her. Landsbyen ligger fredelig til i et kupert landskap omkranset av skoger og jordbruksarealer. Vidaråsen driver foruten gården; bakeri, ysteri, snekkerverksted, dukkeverksted, veveri, pottemakerverksted, urteverksted, butikk og en liten betongvarefabrikk. Her finnes et kapell og en stor sal hvor det holdes konserter, teaterforestillinger, foredrag og allmøter. Vidaråsen har også et terapihus for mennesker som trenger ekstra pleie.

Henvendelse:

Vidaråsen Landsby, 3158 Andebu
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 33 44 41 00
Faks: 33 44 40 01
E-post: office@vidaraasen.no

SOLBORG

Solborg ligger ved Hønefoss i Buskerud. Her bor det omtrent 50 mennesker. Fra Solborg er det vakert utsyn mot Norefjell mangfoldige mil vestover. Bak landsbyen begynner skogen som grenser til Osloomarka. Foruten gård og gartneri, har landsbyen et snekkerverksted, veveri, bakeri og en gruppe som arbeider i skogen.

På Solborg holder Landsbyskolen til, et tilbud for både yrkesopplæring, videregående utdanning og fritidstilbud for landsbyboere i hele stiftelsen.

Henvendelse:

Solborg, 3520 Jevnaker
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 32 13 24 80
Faks: 32 13 20 20
E-post: solborg@camphill.no
Landsbyskolen: Telefon: 32 13 34 56,
Faks: 32 13 20 20.
E-post: solborg@camphill.no

ASBJØRNSEN OG MOE HUS SEMINARSENTER

I løpet av 2006 har Seminarsenteret etablert seg som en egen virksomhet innenfor Landsbystiftelsen. Landsbystiftelsens møter holdes gratis for medarbeidere, og det tilbys flere arrangementer for landsbyboere i løpet av året. Ved å markedsføre stedet blant Camphill nettverket og antroposofiske grupper, har Seminarsenteret blitt et møtested mellom Landsbystiftelsen og andre virksomheter.

Hendevendelse:

Asbjørnsen og Moe Hus
Seminarsenter
Solborg
3520 Jevnaker
Tlf.: 32 13 30 58 / Fax: 32 13 20 20
E-post: seminarsenter@camphill.no
www.camphill.no

VALLERSUND GÅRD OG FRAMSKOLEN

Vallersund Gård ligger vest på Fosenhalvøya, helt ute ved havet. Her er det øyer, hav og fantasifulle fjellformasjoner så langt øyet kan se. Vallersund er et gammelt kysthandelssted som nå er blitt til Camphilllandsby. Her drives foruten gårdsbruk; bakeri, urteverksted og butikk. Vallersund Gård tar også imot voksne rusmiddelskadede mennesker. Det bor omtrent 40 mennesker i landsbyen.

Framskolen er et toårig folkehøyskolelignende lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv.

Henvendelse:

Vallersund Gård, 7167 Vallersund
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 72 52 70 80

Faks: 72 52 70 99

E-post: vallersund-gaard@camphill.no

Framskolen

Vallersund gård, 7167 Vallersund
Telefon 72 52 70 80
E-post: framskolen@camphill.no

KRISTOFFERTUNET

Kristoffertunet ligger landlig til ved Rotvoll, i kort avstand til Trondheim by. Dette er et av Trondheims vakreste områder, bare noen steinkast fra sjøen og omkranset av parkliggende arealer. På Kristoffertunet utføres først og fremst gårdsarbeid og gartnerivirksomhet, blant annet i stedets store drivhus. Landsbyen har også et lite veveverksted. Det bor ca. 30 mennesker på Kristoffertunet.

Henvendelse:

Kristoffertunet, Hans Collins vei 5,
7053 Ranheim
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 73 82 68 50
Faks: 73 82 68 51
E-post: kristoffertunet@camphill.no

DET ØKOLOGISKE HUS»

«Det Økologiske Hus» vil bygge opp foredlingsverksteder og butikker for biodynamiske og økologiske produkter. Samtidig skal det gis et godt arbeidstilbud til mennesker med ulike behov for tilrettelagt arbeid. Det er et mål å ta i bruk moderne utstyr som kan forbedre prosessen og den enkeltes mulighet til å utføre sine arbeidsoppgaver.

Foto Dag Balavoine

«Det Økologiske Hus» består av Corona (safteri, sylting og tørking), Rotvoll Landhandel (økologiske dagligvarer og gaveartikler), Rotvoll Bakeri og Biodynamisk Forening for Trøndelag. Andre aktiviteter vil bli utviklet etter hvert.

Henvendelse:

«Det Økologiske Hus», Rotvoll Allé 1, 7053 Ranheim
Tlf: 73 84 76 00
Faks: 73 84 79 00
E-post:
det.okologiske.hus@camphill.no

JØSSÅSEN

Jøssåsen ligger i Malvik kommune i Sør-Trøndelag. Landsbyen ligger et stykke inn i skogen ved Jøssåstjernet. Her bor omtrent 50 mennesker. I tillegg kommer det på dagtid ca. 7-8 personer fra lokalmiljøet som tar del i arbeidet. Foruten gårdsdriften har landsbyen et veveri, et bokbinderi og en gruppe som arbeider med vedhugst.

Foto Jan Bang

Har dere lyst på en ferie? Kanskje noen dager med fred og ro i naturskjønne omgivelser? En retreat for medarbeidere? Trenger dere et sted for et kurs eller seminar?

Etter noen år med aktiviteter, seminarer og konferanser, har vi etablert:

Asbjørnsen og Moe Hus Seminarsenter

- Hovedhuset er bygget om, et stort kjøkken er satt inn, spisesal og seminarrom er pusset opp.
- Vi har også et lite bibliotek med bokutsalg hvor du vil finne mye litteratur innen økologi og antroposofi.
- Over 20 senger er fordelt på enkeltrom og noen tre-mannsrom, og vi vil gjerne tilby stedet til grupper i de periodene vi ikke selv holder seminar og kurs. Vi har kapasitet til enda større grupper, men da blir det madrasser i tillegg til senger.
- Vi er åpne for forskjellige løsninger og servicenivåer i forbindelse med bruk av huset. Fra at gjestene kun leier lokalene, tar med mat og sengetøy og står for rengjøring selv – til at de får alt ferdig og servert.
- Vi forsøker å bruke mest mulig økologisk mat og produkter, enten fra eget gartneri eller innkjøpt.

Solborg Landsby kan tilby besøk på gården og verkstedene.

Solborg ligger på Ringerike – et godt utgangspunkt for mange forskjellige aktiviteter som for eksempel:

Ringerike Museum, Hadeland Glassværk, Blaafarveværket, Hadeland Folkemuseum, Søsterkirkene, Veien Kulturminnepark, Pilgrimsleden, Tyrifjorden, Randsfjorden og Nordmarka. Norefjell med sitt alpinanlegg, Fjorda med kanoutleie og Oslo med sitt rike kulturtilbud. Alle disse stedene ligger ca. en times kjøretur unna.

Vi kan hjelpe med forslag til turer og aktiviteter, sommer og vinter.

Ta kontakt for mer informasjon og priser:

Asbjørnsen og Moe Hus Seminarsenter

Solborg, 3520 Jevnaker • Tlf.: 32 13 30 58 • Fax: 32 13 20 20
E-post:seminarsenter@camphill.no www.camphill.no

Henvendelse:

Jøssåsen Landsby, 7550 Hommelvik
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 73 97 88 40
Faks: 73 97 88 40
E-post: jossaaasen@camphill.no

HOGGANVIK

Hogganvik ligger i et typisk Vestlandslandskap ved Vindafjorden i Ryfylke. Landsbyen har utsikt mot fjorder og fjell. Gården og skogsdriften gir arbeid til de fleste. Her er også ysteri, veveri

og et lite snekkerverksted. 45-50 mennesker bor i Hogganvik.

Henvendelse:

Hogganvik Landsby, 5583 Vikedal
Tlf: (kl. 9-12, man-fre) 52 76 01 11
Faks: 52 76 04 08,
E-post: hogganvik@camphill.no

RETURADRESSE:
Dialogos – Ressurssenter
for Sivile initiativer
Holbergs Plass 4, 0166 Oslo

CAMPBILL – NORGESKALENDER 2007

MAI

Tirsdag 1. – torsdag 3.

Mellomstedsmøte – Seminarsenteret, Solborg.

Søndag 6. – fredag 11.

Avsluttende blokkuke for 3-årig utdanning i Helsepedagogikk og sosialterapi – Helgeseter, Bergen.

Mandag 7. – onsdag 9.

Northern Leadership Training, Kristoffertunet.

Fredag 11. – søndag 13.

Styremøte for styrene i Antroposofisk Selskap i Norden – Vidaråsen.

Onsdag 16. – søndag 20.

Mai-dagene i Järna – Nordisk videreutdanning for medarbeidere.

Mandag 21.

Landsbyboermandatmøte – Dialogos, Oslo

Tirsdag 22.

Hovedstyremøte – Oslo.

Onsdag 23. – torsdag 24.

Hengivenhet, separasjon og savn. Hvordan følger vi opp foreldre til utviklingshemmede? Kurs på engelsk med Maggie White – Vallersund.

Mandag 28. – torsdag 31.

Kurs i "Verdibasert ledelse" med Lisbet Kolmos og Ejvind Nilssen, Solborg.

JUNI

Fredag 1. – søndag 3.

Representantskapsmøte – Jøssåsen.

Mandag 11. - tirsdag 12.

Økonomimøte - Hogganvik

Torsdag 14. – søndag 17.

Introduksjons År. Møte 3 for unge medarbeidere – Fyresdal.

Mandag 25. – lørdag 30.

Midtsommer møte – Järna.

25. juni – 28.

Northern & middle European Group – Le Beal, Frankrike.

JULI

Onsdag 4. – onsdag 11.

Sommerleir for landsbyboere – Seminar Senteret, Solborg.

Mandag 9. – torsdag 12.

Tysk sosial terapeutisk seminar – Rozkalni? Tapola?

Onsdag 25. – søndag 29.

Pilegrimstur i Trøndelag – Kristoffertunet.

AUGUST

Torsdag 23. – søndag 26.

Seminarkollegiet for Helsepedagogikk og sosialterapi møtes i Oslo.

SEPTEMBER

Tirsdag 4.

Hovedstyre møtes – Oslo.

Søndag 9. – fredag 14.

Første blokkuke i Helsepedagogikk og sosialterapi.

Søndag 23. – søndag 30.

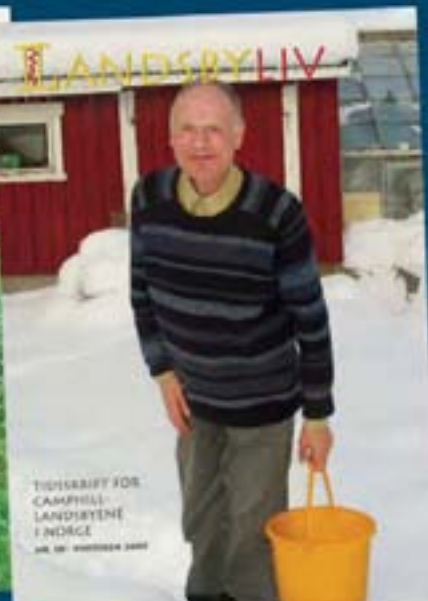
Mikkelsmess Konferanse – Dornach, Sveits.

For oppdatering og endringer ta kontakt med:

DIALOGOS – Ressurssenter
for Sivile Initiativer
Holbergs pl. 4, N-0166 OSLO
Epost: ingvill@dialogos.oslo.no
Telefon + 47 21 69 77 70
Telefax + 47 21 69 77 75
www.dialogos.oslo.no

Bli abonnent på Landsbyliv!

Bli kjent med landsbylivet og få tilsendt bladet for kun kr. 250,- pr. år

FOR BESTILLING: Landsbyliv, Solborg, 3520 Jevnaker
Telefon 32 13 34 56 Epost: jmbang@start.no